

**GAZETECİLİK VE YAPAY ZEKÂ: HABER
ÜRETİMİNDE CHATGPT VE DEEPSEEK
UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ**

JOURNALISM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A
COMPARATIVE ANALYSIS OF NEWS PRODUCTION
THROUGH CHATGPT AND DEEPSEEK APPLICATIONS

Revşan ŞEN

28

GAZETECİLİK VE YAPAY ZEKÂ: HABER ÜRETİMİNDE CHATGPT VE DEEPSEEK UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

JOURNALISM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF NEWS PRODUCTION THROUGH CHATGPT AND DEEPSEEK APPLICATIONS

Revşan ŞEN¹

Anahtar Kelimeler:

Yapay Zekâ,
Metin,
Haber,
ChatGPT,
DeepSeek.

Keywords:

Artificial Intelligence,
Text,
News,
ChatGPT,
DeepSeek.

ÖZ

Teknolojik gelişmelerin ulaştığı en önemli aşamalardan biri olarak kabul edilen yapay zekâ teknolojisi son yıllarda popüler hale gelmesiyle birlikte meslek gruplarının bu teknolojiye hangi biçimlerde etkileneceğine yönelik önemli tartışmaları tetiklemiştir. Bu meslek grupları arasında hızın öneminin son derece görünür olduğu gazetecilik de yer almaktadır. Buradan hareketle araştırma, popüler yapay zekâ uygulamaları olan ChatGPT ve DeepSeek uygulamalarının haber üretim biçimlerinin sosyal bilimler perspektifinden karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu doğrultuda her iki yapay zekâ modeline belirli konularda üçer haber yazması komutu verilmiş, elde edilen metinler doküman analizi tekniğiyle analiz edilmiş, bulgular ise betimsel analiz tekniğiyle sunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, her iki yapay zekâ uygulaması da haber metinlerinin oluşturulmasında 5N 1K kuralına genel anlamda sadık kalmaktadır. ChatGPT baş vurduğu kaynakları belirtme konusunda özenli ve şeffaf davranırken; DeepSeek olayları çok yönlü biçimde ele almaktadır. Verilen bazı bilgiler arasında çelişki olduğu gözlemlenen uygulamaların yazım ve imla kuralları söz konusu olduğunda Türk Dil Kurumunun (TDK) standartlarına tam anlamıyla uymadıkları gözlemlenmiştir. Araştırmanın bulguları, öne çıkan yapay zekâ modellerinin haber üretimi aşamasında gazeteciliğin temel değerlerini ne ölçüde sürdürdüğünü ortaya koyarak kaynak çokluğu ve şeffaflığı, etik hususlar ve dilbilimsel açılardan denetime tabi tutulması gerektiğine işaret etmektedir. Uygulamaların bu hususlar göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılması, yapay zekâ modelleri ile üretilen haberlerde etiketleme sistemine bağlı kalınması ve medya çalışanlarının yapay zekâ kullanımı konusunda eğitilmesi gibi öneriler sunulmaktadır. Bu tartışma ile yapay zekâ, gazetecilik ve doğru bilgiye erişime dayalı çok boyutlu tartışmalara katkı sunulması amaçlanmaktadır.

ABSTRACT

Artificial intelligence (AI) technology, which is considered one of the most important stages of technological development, has become popular in recent years and has triggered important discussions about how different professions will be affected by this technology. Journalism, where speed is extremely important, is one of these professions. Based on this, the research aims to compare the news production methods of the two popular AI applications, ChatGPT and DeepSeek, from a social sciences perspective. To this end, both AI models were instructed to generate three news articles on specific topics, the resulting texts were analysed using document analysis techniques, and the findings were presented using descriptive analysis techniques. According to the findings, both artificial intelligence applications generally adhere to the 5W 1H principle (who, what, when, where, why, and how) in the creation of news content. ChatGPT is careful and transparent in citing its sources, while DeepSeek presents events in a multifaceted manner. However, inconsistencies were identified in some factual details across the texts produced, and neither application fully conformed to the linguistic and orthographic standards set by the Turkish Language Association (TDK). The findings of the study reveal the extent to which prominent artificial intelligence models can uphold the fundamental values of journalism in the news production process, indicating that they should be subject to scrutiny in terms of source diversity and transparency, ethical issues, and linguistic accuracy. The study recommends that AI-generated news content be subject to structured editorial oversight, include clear labeling of AI involvement, and that media professionals receive training in the effective and ethical use of AI tools. This discussion aims to contribute to multidimensional debates on artificial intelligence, journalism, and access to accurate information.

¹ Öğr. Gör. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Medya ve İletişim Uygulama ve Araştırma Merkezi, revsansen@gantep.edu.tr, 0000-0002-0189-1031

Alıntılanmak için/Cite as:
Şen R. (2025). Gazetecilik Ve Yapay Zekâ: Haber Üretiminde ChatGPT Ve Deepseek Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 34 (Özel Sayı), 493-517

GİRİŞ

Yapay zekâ en temelde bir sistem veya makine olarak tanımlanan teknolojinin kendisine tanımlanan verilere dayanarak belirli komutları yerine getirmesi, bu işlemi yineleyebilmesi ve bu sistematiği insan zekâsını taklit ederek yapabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Erdem, 2021, s. 897). Öğrenme ve problem çözme yeteneği nedeniyle insan beynini taklit eden yapay sinir ağlarının işleyişine dayanan yapay zekâ, beyindeki sinir hücrelerinin çalışma şekline benzer bir şekilde çalışmaktadır. Bir problemin çözülebilmesi için farklı küçük işlemcilerin (yapay nöronların) birlikte çalışmasından oluşan bu bilgisayar sistemleri, içeri giren her iletinin, “dendrit” adlı kollar aracılığıyla yapay nörona ulaştırılması, nöronun bu bilgileri toplayarak onun hakkında bir karara varması, bu bilgilerin güvenli bulunarak eşiği geçmesiyle birlikte “akson” üzerinden bir sonraki nörona aktarılmasına dayanmaktadır. Bu bilgi alışverişinin binlerce kez tekrarlanması sonucunda yapay sinir ağları bildiklerini tekrarlayanın ötesine geçerek doğrunun ve yanlışın ne olduğunu öğrenebilmektedir. Bu öğrenmenin pekişebilmesini ve bilgi kategorilerinin birbirinden ayırt edilebilmesini sağlayan, etken yapay sinir ağları içerisindeki nöronların birden fazla sayıda olması ve her birinin katmanlar oluşturarak bilgileri basitten karmaşığa doğru bu katmanlardan sırayla geçirmesidir. Örneğin katmanlardan biri bir hayvanın belirli ve en temel özelliklerini tanıırken, diğer katmanlar diğer özelliklerini tanımakta ve son katmana gelindiğinde tüm katmanların verdiği bilgiler doğrultusunda bunun hangi hayvan olduğu anlaşılmaktadır (Latar, 2018, s.15). Bu işleyişi sayesinde teknolojik gelişmelerin ulaştığı en kritik aşamalardan biri olarak görülen yapay zekâ teknolojileri son yıllarda birçok mesleğe sunduğu etkiler nedeniyle önemli tartışmaların konusu haline gelmiştir. Bu tartışmaların odağı yapay zekânın kendini geliştirmeye devam edeceği ve bu nedenle geleneksel toplumsal yapılarda birtakım dönüşümlere yol açacağı yönündedir. Bu dönüşümlerin hissedileceği başlıca toplumsal yapılar arasında meslek grupları bulunmaktadır. Yapay zekânın sahip olduğu uzmanlık bilgilerinin birçok meslek grubuna olan ihtiyacı azaltacağı tartışmaları artmakta ve özellikle gazetecilik mesleği de bu bağlamda tartışılmaktadır.

Gazetecilik mesleğinde yapay zekânın kullanımına

yönelik tarihçeye bakıldığında öncelikle 1980’ler ve 90’larda ilk adımların atıldığı görülmektedir. Bu teknoloji aracılığıyla temel düzeyde haber üretimi bu yıllarla birlikte tartışılmaya başlanmış ancak bu durum, veri toplama ve analiz etme süreçleri için dijital araçlardan yararlanılmaya başlanmasıyla sınırlı kalmıştır. 2000’li yılların başına gelindiğinde ise spor sonuçları, hava durumu ve borsa gibi rutin kabul edilen içeriklerin otomatik biçimde üretilmeye başlandığı görülmektedir (Amponsah, 2024, s. 4). Yapay zekânın gazetecilikle entegrasyonunda dönüm noktası olan gelişmelerden biri 2010 yılında Northwestern Üniversitesi’nin Narrative Science adlı projesidir. Bu ticari şirketin ürettiği yapay zekâ uygulamaları doğrudan insan gazetecilerin işlerini kolaylaştırabilmek amacıyla otomatik haber yazma konusunda programlanmış uygulamalardır (Şentöregil, 2024, s. 497- 498). 2010’lu yılların ortalarına doğru büyük gelişmelerin yaşandığı yapay zekâ modelleri veri kümelerini analiz etmeye başlayarak buradan hareketle geleceğe dair öngörülerde bulunabilme becerisine sahip olmuştur. Bu yılların sonuna gelindiğinde internet kullanıcılarının davranışlarını analiz edebilen yapay zekâ ile verilerin dağıtımının kişiselleştirilmesi mümkün olmuş ve 2020’li yıllarda ise bu teknoloji gazetecilik mesleğinde haber üretiminden doğru bilginin teyidine kadar olan birçok aşamada kullanılmaya başlanmıştır (Amponsah, 2024, s. 4).

Haberlerin yapay zekâ uygulamaları doğrultusunda hızlı biçimde oluşturulabileceğini gösteren bu gelişmelerin ardından gazetecilik mesleği bu uygulamalarla ilişki içerisinde işlemeye başlamıştır. The New York Times, BBC ve Telegraph gibi ünlü medya kuruluşlarında çalışan gazeteciler haber yazımında bu uygulamanın kullanımının olası sonuçlarına değinmiştir. Bazı gazeteciler uygulamanın gelişmişlik düzeyine bakıldığında gazetecilik mesleğine katkılar sunacağını belirtirken bazıları ise, bu uygulamayı yönlendiren veri kümelerindeki ön yargıların uygulama tarafından yeniden üretilebileceğini bu nedenle dikkatli yaklaşılması gerektiğini ifade etmektedir (Keskin, 2023, s. 115). Gazetecilik mesleğinin önemli tartışma konularından biri olan etik habercilik bağlamında değerlendirildiğinde yapay zekânın ne ölçüde sorunsuz haberler yazabileceği tartışılmaya devam etmektedir.

Özellikle dezenformasyonun kontrolsüz yayılımı, kişisel

hakların ihlal edilmesi ve tüm bunların sonucunda hesap verilemezliğe yol açan bir işleyiş yapay zekânın sunması beklenen toplumsal faydasından çok risklere yol açabileceği anlamına gelmektedir. Bu nedenle etik tartışmaların yapay zekâya yönelik araştırmaların ayrılmaz bir parçasını oluşturması beklenmektedir (Gökbel, 2024, s. 154).

Bu tartışmalara karşın geniş olanaklar sunabilmesi nedeniyle ondan yararlanmanın önemi de göz ardı edilmemektedir. Yapay zekânın haber üretiminde etik gazetecilik kodlarına ne ölçüde sadık kalabileceğine yönelik tartışmaların önemi buradan gelmektedir. Özellikle son yılların en popüler yapay zekâ uygulamaları arasında yer alan ChatGPT ve DeepSeek gibi modellerin, metin üretme yetenekleri haber oluşturma gibi amaçlarla kullanılmasına yol açmış ve bu kullanım biçimlerinin etik bağlamda ne gibi sonuçlara yol açabileceği henüz tam anlamıyla çözülememiştir. Nitekim uygulamaların öğrenme becerisine sahip olması ürettikleri metinlerin süreç içerisinde değişebildiğini göstermektedir. Birbirinden farklı yapay zekâ modellerinin gazetecilik mesleğine (Shi ve Sun, 2024; Amponsah, 2024) ve özelde haber üretim sürecine etkileri üzerine (Ay, 2022; Simon, 2024; Cheng, 2025) akademik araştırmalar bulunsa da bir haberin önemli bileşenlerinden olan 5N 1K kuralına uygunluk, haber yapısının modeli, kullanılan kaynakların yoğunluğu, çeşitliliği ve imla kurallarına uygunluk bağlamındaki araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bir diğer sınırlılık ChatGPT gibi Batı merkezli yapay zekâ modellerinin alternatif bölgelerden çıkan ve farklı kültürel, algoritmik yapılara sahip yapay zekâ modelleri ile karşılaştırılmasına yönelik araştırmalarda görülmektedir.

Buradan hareketle araştırmanın amacı Batı merkezli yapay zekâ uygulaması olan ChatGPT ile ona alternatif olarak öne çıkan DeepSeek uygulamalarının haber üretme konusunda kullanılabilirliğini ve güvenilebilirliğini ölçebilmeyi amaçlamaktadır. İki uygulamanın birbirine alternatif sunması ile birlikte tercih edilmesindeki en önemli etken bilinirlik düzeyleridir. Similarweb.com sitesine göre², programlama ve geliştirici yazılımı kategorisinde en çok ziyaret edilen web siteleri arasında ChatGPT birinci sırada yer alırken DeepSeek altıncı sırada yer almaktadır. Birinci

sıradan onuncu sıraya kadar yer alan sitelerin tamamı şu şekildedir: chatgpt.com, microsoftonline.com, office.com, microsoft.com, github.com, deepseek.com, office365.com, ilovepdf.com, getadblock.com, grok.com. Listeye bakıldığında metin üretimi becerisine sahip olan üç yapay zekâ modelinin yer aldığı görülmektedir. Bunlardan ilk ikisi ise ChatGPT ve DeepSeek'tir.

Her iki uygulamanın da bir haber metni üretiminde dikkat ettiği temel hususların neler olduğu, 5N 1K kuralları ile yazım, imla kurallarının ne oranda gözetildiği ve başvuru kaynakların çeşitliliği ile şeffaflığının sağlanıp sağlanmadığı sorularına yanıt aranmıştır. Öne çıkan iki yapay zekâ uygulamasının haber yazımı bağlamında karşılaştırılması ile bir haber metninin oluşumunda etkili olan unsurların analiz edilmesi yönüyle özgünlük taşıyan araştırma, bundan sonraki aşamada bu uygulamaların haber yazımında kullanılabilmesi sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin tartışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Gelişen teknolojilerin önemli bir sonucu olan yapay zekâ uygulamalarından destek alınarak haber üretiminin gerçekleştirilmesi gazetecilik ile teknoloji arasındaki ilişkinin kritik bir noktasını işaret etmektedir. ChatGPT ve DeepSeek gibi son yılların en popüler iki farklı yapay zekâ uygulamasına verilen komutlar doğrultusunda üretilen haber metinlerinin karşılaştırmalı analizi, 5N 1K kuralına beslenen sadakat, kaynak kullanıma yönelik titizlikler ve etik ilkelere uyum noktaları üzerinden analiz edilmiştir. Bu doğrultuda mevcut literatürde sık biçimde karşılaşılan genel değerlendirmelerin ötesine geçilmeye çalışılması ve haberi oluşturan birbirinden farklı unsurları göz önünde bulundurarak kapsamlı bir analizi hedeflemesi bu çalışmanın sunmayı amaçladığı özgün katkısıdır. Bu sayede araştırma, yapay zekâ uygulamalarının ürettikleri içerikleri teknik olarak incelemekle birlikte gazetecilik mesleğinin bu teknolojilerle birlikte yaşayacağı olası dönüşümlere de eleştirel bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın yapılabilmesi amacıyla oluşturulan soruların yanıtlanabilmesi için öncelikle yapay zekâ teknolojisi ve gazetecilik üzerine yapılan araştırmalara değinilmiş, ardından etik haberciliğe ve bu tartışmalarda yapay zekânın

2 <https://www.similarweb.com/tr/top-websites/computers-electronics-and-technology/programming-and-developer-software/>

rolüne yer verilmiştir. Söz konusu metin üretimi olduğunda bu konudaki bulgular sonucunda hem akademik hem medya alanında yaşanan bilgi eksikliklerinin belli ölçülerde giderilmesi amaçlanmaktadır. Sunduğu katkılar nedeniyle kayıtsız kalınamayan bu teknolojinin haber üretim süreci söz konusu olduğunda medya sektöründe nasıl algılanması gerektiğine yönelik tartışmalara katkı sunmayı amaçlayan araştırma bu konuda sınırlı sayıdaki karşılaştırmalı çalışmaları çeşitlendirmeyi hedeflemektedir.

Yapay Zekâ ve Etik Habercilik

Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve toplumsal alanda yayılması sonucunda etki gücü artan medyada gazeteciliğin doğru biçimde icra edilip edilmediğine yönelik mesleki etik tartışmaları yoğunlaşarak sürmektedir (Çığ ve Çığ, 2011, s. 26). Gazetecilik mesleği içerisinde ön plana çıkan en önemli etik sorunlar arasında gazetecilerin yaşadıkları çalışma koşullarının güvencesizliği (Uzunoğlu, 2018; Şen, 2024), neredeyse tüm meslek gruplarında yayılan freelance çalışmanın özellikle gazetecilik mesleğinde özgürleştirici ve yaratıcı eylemleri sağlama gibi etkileri bulunsada güvencesizliği derinleştiren bir faktör olarak da işlemesi (Çiğdem ve Erdoğan, 2020, s. 264), işlerini kaybetme korkusu nedeniyle daha yoğun iş tempolarını kabul etmek zorunda kalan gazetecilerin uzmanlık gerektiren alanlarda kendilerini yetiştirmek ve vasıflarını arttırmak zorunda kalmaları (Öztürk, 2017, s. 101) ve bu zorlu koşulları özellikle kadın gazetecilerin erkek gazetecilerden daha derin biçimde hissetmeleri (Yücebaş, 2021) yer almaktadır. Mesleğin karşı karşıya kaldığı diğer zorluk dijitalleşmenin yol açtığı sorunlardır. Yayılmasıyla birlikte tüm meslek gruplarını etkileyen dijitalleşme, özellikle geleneksel medya üzerinden icra edilen gazetecilik mesleğinin dijital medyaya taşınmasıyla önemli oranda dönüşüme yol açmıştır (Yaşa, 2024, s. 509). Mesleğin hâlihazırda yükümlü olduğu etik sorumluluklar bu teknolojinin yol açtığı etik sorunlar nedeniyle artmaya devam etmektedir. Daha fazla reklam gelirine ve kâra odaklanan internet gazetelerinin daha fazla ziyaret sağlamak adına kolay yollara başvurusu yanıltıcı ve sansasyonel başlıkların tercih edilmesine yol açmaktadır. “Click-bait” olarak da bilinen tıklanma veya tıklanma kavramı daha fazla tıklanma amacıyla internet gazetelerinin ilgi çekici fakat çoğunlukla yalan/yanlış başlıklar kullanması durumunu

işaret etmektedir (Çavuş ve Ece, 2023, s. 28). Hız talebinin bir sonucu olarak haber içeriklerinin olabilecek en kısa sürede hazırlanmasının beklenmesi doğrulama kanallarının yeterli biçimde kullanılmamasına yol açabilmektedir (Bilecen ve Bayraktutan, 2018, s. 344). Oysa gazetecilik mesleği dijital medya dahil olmak üzere tüm kitle iletişim araçlarının toplumsal kanaat üzerindeki etkileri düşünüldüğünde bu tür etik ihlallerle ağır sonuçlara yol açabilecek önemdedir. Bu nedenle medyanın özgür kanaatlerle, manipüle edilmeksizin fikirlerin dolaşımına sokulduğu kamusal bir misyon yüklenebilmesi için gazetecilik mesleğine önemli roller düşmektedir. Bunların başında haber yazımı için gerekli bilgi edinme, bilginin raporlanması ve yorumlanması süreçlerinin dürüstçe ve cesur bir şekilde gerçekleşmesi gelmektedir. Çıkar çatışmalarından uzak durması gereken gazetecilerin önceliği halka bilgi sunma görevini icra etmektedir. Hesap verebilir olması gereken gazeteci, yaptığı haberin kamusal alanda tartışılmasını teşvik edebilmeli; kaynaklarının, konularının, meslektaşlarının ve kamuoyunun saygınlığını bilerek haber oluşturma sürecinde mesafesini doğru bir şekilde ayarlayabilmelidir. Bunlar gazetecinin etik sorumluluklarının özeti niteliğindedir. Detaylı biçimde ele alınan bu ilkelerde vurgulananlar arasında özellikle haber yapılan konuya dair detaylı inceleme, konunun doğru biçimde ele alınması, her türlü ayrımcılıktan kaçınılması yer almaktadır (Farley vd., 2014). Bir olay aktarımının haber sayılabilmesi için bazı biçimsel gereklilikleri de sağlaması beklenmektedir. Bunların en önemlileri arasında ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl ve kim sorularını içeren ve kısaca 5N 1K kuralı olarak tanımlanan soruların yanıtının verilmesi gerekliliği yer almaktadır. Metne dağılmış bir şekilde de yer alabilen bu soruların bir kısmının yanıtı çoğunlukla haberin girişinde bulunmaktadır. Bu sorularla birlikte haberde hangi bilgilerin haber metninin hangi bölümünde daha yoğun verildiği de değişmektedir. Genellikle birçok sorunun yanıtını içeren en önemli kısımların haberin girişinde verilerek daha az ilgi çekebilecek konuların haberin sonuna bırakılmasına ters piramit yapısı denilmektedir. En eski haber biçimi olarak ön plana çıkan bu model okumanın kolaylaştırılması, merakın giderilmesi, sayfa düzeninin ve başlık atmanın kolaylaştırılması, haberin

daraltılması veya genişletilmesine olanak hazırlanılması ve haberin hızlı bir şekilde yazılmasını sağlaması gibi avantajlar barındırmaktadır (Tokgöz, 2010, s. 269). Görülebileceği gibi bir haberin doğruluğunun tartışılmasını sağlayan birden fazla unsur bulunmaktadır. Yapay zekâ teknolojisinin haber üretiminde neleri gözettiği tartışmaları tam da bu nedenle önemlidir. Gazetecilik mesleğinin icrasında yararlanılabileceği belirtilen bu yeniliğin metin üretirken etik ihlallere yol açıp açmayacağı bu tartışmaların en önemli noktalarından birini oluşturmaktadır.

Yapay zekâ teknolojilerinin birçok sektörü köklü değişimlere yol açabilecek oranda etkileyebilme gücü her teknolojiye belirli oranda etkilenen medya ve yayıncılık pratiklerinin bu dönüşümden de etkileneceğini göstermektedir (Erdem, 2021, s. 898). Özellikle internetin icadı ve meslekte kullanılmaya başlanmasıyla birlikte büyük bir dönüşümden geçen gazetecilik mesleğinin dijitalleşmesiyle, okurların anlık biçimde yer ve zaman gözetilmeden habere ulaşması olanaklı hale gelmiştir. Bunun yol açtığı habere en hızlı biçimde erişme amacı haberde otomasyon sisteminin önünü açarak yapay zekânın bu konudaki potansiyelinin sınanmasına yol açmıştır (Şayir, 2022, s. 118). Dijital medya araçlarından destek alınarak kısa süreler içerisinde haber yazımını sağlayabilen yeni teknolojilere başvurulmuştur. Robot gazetecilik, otomatik gazetecilik veya algoritmik gazetecilik olarak tanımlanan ve gelişmiş bilgisayarlarda insanlar tarafından programlanan algoritmalar veri analizi yapan, bu verilere dayanarak haberler üreten gazetecilik türü buna örnek verilebilmektedir (Aktaran Şentöregil, 2024, s. 497, Latar, 2018, s. 34). Özellikle büyük veri analizi ve makine öğrenme teknikleri yoluyla işletilen yapay zekâ tabanlı haber sistemleri, haberlerin otomatik biçimde toplanmasını, sınıflandırılmasını ve içeriklerinin analiz edilmesini sağlamaktadır. Bunun nedeni, haberlerin hızlı ve etkin biçimde filtrelenmesi ve böylece önemli bilgilerin belirlenmesiyle haber akışının sağlanmasıdır (Kırık ve Özkoçak, 2023, s. 76). Kamuoyu yoklamaları için de kullanılabilen yapay zekâ teknolojileri sayesinde gündelik hayatın önemli bir parçası olan medyada hangi konuların yaygın biçimde konuşulduğu, tartışıldığı hususları tespit edilebilmektedir. Bu bilgilerin medya kuruluşlarıyla paylaşılabilmesini sağlayan bu teknolojiler

aracılığıyla okuyucuların ilgi duydukları konular ve internet ortamındaki gezintileri bu kuruluşların erişimlerine sunulmaktadır (Özsali, 2023, s. 534). Görülebileceği gibi özellikle yapılandırılmış veri setlerine dayanarak otomatik haber üretiminde kullanılan yapay zekâ, gazetecilik mesleğinin birbirinden farklı alanlarında yararlanan bir teknolojidir (Yıldızgörü, 2023, s. 568). Mesleğin neredeyse her aşamasında bulunan bu teknoloji aynı zamanda, veri analizlerinin gerçek zamanlı yapılmasını, sosyal ağ analizi ve içeriklerin sınıflandırılması gibi işlemleri de sağlayabilmektedir. Aynı zamanda kullanıcı hareketlerinin analizinin yapılabilmesi ile kişiselleştirilmiş içeriklerin oluşturulması, haber sunumu, sayfa tasarımları gibi işlemlerin gerçekleştirilmesi gibi becerilere de sahiptir (Gül, 2024, s. 313-314).

Gazetecilik bağlamında düşünüldüğünde yapay zekânın sunduğu olanakların kabul edilmesiyle birlikte özellikle derinlikli bakışı ve tartışmaları gerektiren araştırmacı gazeteciliğin yapay zekâ haberciliği tarafından üstlenilemeyeceği belirtilmektedir. Yapay zekânın gerçekleştirdiği araştırmaları ve oluşturduğu haberleri sistemindeki verilerle elde ettiği ve sisteminde olmayan verileri göz önünde bulunduramayacağı bunun en önemli gerekçelerinden biri olarak sunulmaktadır. Birden fazla kere erişimin olanaklı olmadığı hikâyelerin algoritmalar tarafından yazılması medya kuruluşlarının tercih etmediği yöntemler arasındadır. Aynı zamanda birbirlerinden farklı metin ve olaylar arasında düşünmeye ve tartışmaya dayalı ilişkilerin kurulabilmesi için gereken derinlikli bakışın yapay zekâ algoritmaları tarafından sağlanamayabileceğinden söz edilmektedir. En önemli gerekçelerden diğeri etik ve hukuki sorumluluğun yapay zekâ tarafından oluşturulan haberlerde ne ölçüde sağlanabildiğinin önceden bilinemeyeceğinden bu metinlerin insan gazeteciler tarafından sürekli biçimde kontrol edilmesine yönelik gerekliliktir (Stray, 2019, s. 1093). Tüm bunlarla birlikte bir haberin oluşturulmasını sağlayan verilerin elde edilmesi, işlenmesi, haber metni şeklinde yazılması ve servis edilmesi gibi süreçlerin otomatik biçimde gerçekleşebilmesini sağlayan yapay zekâ temelli gazeteciliğin insan gazetecilere etkileri gazetecilik ve yapay zekâ ilişkisinde önemli bir tartışma konusudur. Bu noktada Latar (2018, s. 26)'ın önerisi en

temelde insan gazetecilerin “farklı düşünmesi” ve bu süreçte teknolojinin tüm olanaklarından yararlanarak yapay zekâ temelli gazetecilikle “birlikte” çalışması gerektiğidir. Sürekli biçimde yeni bir hikâye anlatmanın yollarını bulması gereken insan gazeteciler, bilimsel analiz yöntemlerini bilmeli ve yaratıcı, yenilikçi çözümler sunabilmek için disiplinler arası ilgi alanlarına sahip olmalıdır. Bunlarla birlikte insan gazetecilerin yapay zekâyâ dayalı gazetecilikle iş birlikleri yapmaları mesleki anlamda onları geliştirebilecek en önemli adımlar arasında görülmektedir. Nitekim yapay zekâ teknolojilerinin iş kayıplarına yol açabilme riskine karşın ondan yararlanılabilmesi halinde basın çalışanlarının iş yükünü hafifletebilme olanağı sunacağı üzerinde durulmaktadır (Yengin ve Çakar, 2024, s. 165). Buna göre yapay zekâ teknolojileri haberlerin üretim sürecinde teknik destek sunarak editörlerin kontrolünden geçmesi şartıyla gazetecilere olumlu katkılar sunabilmektedir (Kırık, Göksu ve Yeğen, 2024). Hızın önemli olduğu bir çağda ele alınan olayların hızlı biçimde metne dökülmesini sağlayan bu teknoloji sayesinde bir olaya yönelik yüzlerce haber makalesi hızlı biçimde üretilmekte, hava durumu ve spor haberleri gibi konularda içerikler üretilmektedir. Bu durum ise insan gazetecilerin daha karmaşık zaman ve çaba gerektiren konulara odaklanabilmelerinin önünü açabilmektedir (Çelebi, 2024, s. 144). Öte yandan bu bakış açısını iyimser bulan bir diğer bakış açısına göre, yapay zekânın gazetecilik mesleğine entegre edilme çabalarının nihai amacı mesleğin tamamen mekanikleşmesinin sağlanmasıdır. Meslekte daha fazla teknolojikleşmenin olası sonuçlarından biri ise kendi kendini tüketmesidir (Ay, 2022, s. 921). Yapay zekâ uygulamalarının 21. yüzyılın en önemli teknolojik devrimleri arasında kabul edilmesi küresel ekonominin, siyasetin ve güvenlik yöntemlerinin değişmesini sağlamakla birlikte özellikle ABD ve Çin gibi küresel güçlerin bu alana öncülük etmek için büyük yatırımlar yapmasına yol açmaktadır. Avrupa Birliği ise odağına etik ve düzenleyici standartların geliştirilmesini almaktadır. Bu noktada dikkat çekilen en önemli hususlardan biri yapay zekâ uygulamalarının teknoloji alanındaki liderlik mücadelesine indirgenmeyerek etik sorumluluklar açısından tartışılması gerekliliğidir. Nitekim yapay zekâ sağlık, eğitim ve üretim alanlarında

fırsatlar sunuyor olsa da veri güvenliği, etik konular, küresel eşitsizlik, işsizliğin artışı gibi konulara yol açmakta ve bu konular yapay zekânın etik ve insan hakları bağlamında tartışılması gerekliliğini ön plana taşımaktadır (Baydemir, 2025, s. 370-374). Yapay zekânın yarattığı etik sorunlara derinlemesine bakıldığında bu tartışmanın önemi açık biçimde görülebilmektedir. Araştırmalar yapay zekâ uygulamalarının sahip oldukları veri setlerinden kaynaklı olarak bazı ön yargılara sahip olabildiğini göstermektedir. Bu ön yargı türleri arasında cinsiyet, ırk, siyasi ve sosyoekonomik konular yoğunluk göstermektedir (Chowdhury vd., 2025). Bazı yapay zekâ uygulamalarının bu ayrımcılık türlerinden yola çıkarak nefret söylemi üretebildiğini gösteren örnekler bu durumun risklerini gözler önüne sermektedir (Aktaran Coşkun ve Gülleroğlu, 2021, s.954; Popenici ve Kerr, 2017).

Riskler bunlarla sınırlı kalmamaktadır. “Derin öğrenme” ve “sahte” kavramlarının bileşiminden oluşan ve gerçekliğin manipüle edilmesini işaret eden deepfake de bu riskler arasında yer almaktadır. Hareketli veya hareketsiz görsellerde yer alan bir kişinin yüzünün değiştirilebilmesi, sesinin taklit edilmesi gibi yöntemleri içeren bu teknoloji gerçeklikle oynanabilmesine yol açtığı gibi bu tür sahte içeriklerin tespiti de yine teknoloji nedeniyle zorlaştırmaktadır. Deepfake teknolojilerinin görüntüyü ve sesi kopyalaması yoluyla sahte içerikler oluşturmaya yatkın hale getirilmesi medyanın güvenilirliği bakımından önemli bir sorun haline gelmekte ve manipülatif içeriklerin gerçekmiş gibi sunulması yoluyla iletişimsel etiğin zedelenmesine yol açma riski taşımaktadır (Kırık ve Özkoçak, 2023, s. 81-84). Bu tartışmaların ulaştığı bir diğer nokta ise yapay zekânın gördüğü “halüsinasyon”lardır. Tarihsel bağlamına bakıldığında 2000’li yılların başlarında bilgisayarlar aracılığıyla görüntülerde iyileştirme yapılması, boşlukların doldurulması, yeni görüntülerin oluşturulması gibi olumlu kabul edilen anlamlarda kullanılan halüsinasyon, günümüzde ise var olmayan bilgilerin üretilerek yanlış biçimde yayılmasını sağlamakla ilişkilendirilmektedir (Maleki ve Padmanabhan, 2024, s. 133). Özellikle ChatGPT ile ilişkilendirilen bu durum sonucunda uygulamanın yanlış bilgiler üretebildiği, eksik ve yanlış referanslar gösterebildiği ve kaynaklarının istenmediği sürece paylaşılabilmesi nedeniyle bu

durumun tespit edilemeyebildiği ifade edilmektedir (Ünal ve Kılınç, 2024, s. 786). Hakkında yapılan araştırmaların azlığı nedeniyle henüz bu konuda yeterli bilgiye sahip olunamayan DeepSeek için de benzer bir tartışma bulunmaktadır. DeepSeek'in görüntüleri anlama, yorumlama ve metinlerden görüntü üretebilmeye yarayan Janus serisine yönelik bir araştırma, bu uygulamanın yanlış yönlendirilebildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre, programa yüklemek üzere seçilen belirli görsellere çıplak gözle görülemeyen müdahalelerle belirli eklemeler yapıp uygulamanın görüntüleri yanlış anlamasına ve buna dayanarak görüntü hakkında yanlış bilgiler üretmesine neden olunabilmektedir (Islam vd., 2025). Yapay zekâ teknolojileri söz konusu olduğunda halüsinasyonun yanlış bilgilerin yayılmasına yol açabileceğini gösteren bu araştırmalar bu teknolojilerin sunduğu olanaklardan yararlanılabileceğini ancak oluşturduğu riskleri de göz önünde bulundurarak hareket edilmesi gerektiğini göstermektedir.

ChatGPT ve DeepSeek Karşılaştırması

Haber yazım süreci için birbirinden farklı yapay zekâ uygulamaları ortaya atılmaya devam ediliyor olsa da son yılların en gelişmiş dil modelleri arasında yer alan ve insanın sohbet etme biçimini taklit edebilen dört model öne çıkmaktadır. Bunlar xAI şirketi tarafından geliştirilen Grok, Google Deepmind tarafından geliştirilen Gemini, Open AI tarafından geliştirilen ChatGPT ve DeepSeek Technologies tarafından geliştirilen DeepSeek'tir. Uygulamaların son dönemlerin önemli sohbet dayalı yapay zekâ uygulamaları olmasıyla birlikte aralarındaki en popüler uygulama ChatGPT'dir. 30 Kasım 2022 tarihinde geliştirilen ABD merkezli OpenAI tarafından piyasaya sürülen ChatGPT, kullanıcının sistemine yazdığı cümlelerden anlamlar çıkararak buna uygun yanıtlar üretme yeteneğiyle birlikte, uygulamayı kullananların sayısı arttıkça her bir etkileşimde daha uygun yanıtlar üretmeyi öğrenebilmekte ve bu nedenle zamanla daha iyi hale gelmektedir (Gazaz ve Ayvaz, 2024, s. 491). ChatGPT'yi diğer yapay zekâ uygulamalarından ayıran en önemli özelliklerinden biri de budur. Uygulama yalnızca sahip olduğu bilgileri yinelemekle kalmamakta, yeni cevaplar oluşturabilmekte ve diyalog olanağını çeşitlendirebilmektedir (Kırık ve Özkoçak, 2023, s. 79-80). Uygulamanın sınırlılıkları

arasında ise yanlış ve taraflı yanıtlar üretebilme olasılığı bulunmaktadır. Bu sınırlılıklarına karşın toplumsal alanda yoğun ilgi gören ChatGPT'nin en çok karşılaştırıldığı uygulamaların başında DeepSeek gelmektedir. 20 Ocak 2025 tarihinde piyasaya sürülen ve aynı gün itibarıyla küresel düzeyde ilgi odağı haline gelen DeepSeek, yüksek performanslara sahip çiplerin Amerika tarafından ihracatının belirli oranda kısıtlandığı bir dönemde büyük bir etkiye neden olmuştur. Çinli bir şirket tarafından geliştirilen bu uygulama, aynı gün itibarıyla batı teknoloji şirketlerinin ve teknoloji borsalarının büyük düşüşler yaşamalarına yol açmıştır (Fırat, 2025, s. 3). DeepSeek'in piyasaya sürüldüğü birkaç gün içerisinde ABD, İngiltere ve Çin başta olmak üzere birçok ülkede hem telefon hem bilgisayarlardan en çok indirilen uygulama olması onu ChatGPT başta olmak üzere diğer birçok yapay zekâ uygulamasına oranla önemli bir noktaya taşımıştır (Baydemir, 2025, s. 373).

DeepSeek ile ChatGPT karşılaştırmasında ön plana çıkan unsurlar genellikle şunlardır; ChatGPT genel sohbet dayanan ve birçok farklı alanda sohbet edilebilen bir uygulama olurken DeepSeek akademik ve teknik veri tabanlarına dayanan veri kümesi sayesinde teknik ve bilimsel bilgiye erişimde ön plana çıkmaktadır (de Carvalho Souza ve Weigang, 2025, s. 10). Bunların temel nedenleri ChatGPT uygulamasında işlenen verinin metin olması DeepSeek'te metin, görsel ve işitsel verilerin aynı anda işlenebiliyor olması biçiminde açıklanmaktadır. Bu durum DeepSeek'e tek bir olayla alakalı kapsamlı ve çok yönlü analiz yapabilme olanağı sunmaktadır (Dandage, 2025, s. 207-208). Her iki yapay zekâ uygulamasının veri havuzunun ne ölçüde güncel olduğu bu durumu etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. ChatGPT güncel veri çekme özelliğine sahip değildir ve genellikle metinleri üretmesini sağlayan veriler eğitildiği son tarihin verileriyle sınırlıdır. Öte yandan DeepSeek güncel veri çekme özelliğine sahiptir ve ürettiği bilgileri gerçek zamanlı verilere dayanarak yapabilmektedir (Singh vd., 2025, s. 11). Bunun sonucunda her iki uygulamanın belirli konularda çok iyi performanslar sergilediği görülmektedir. ChatGPT'nin yüksek etkileşime dayalı işleyişi sayesinde hızlı ve derinlikli diyaloglar kurulabilmesine karşın DeepSeek teknik ve bilimsel görevlerin doğruya en yakın

biçimde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Bu durum ChatGPT ile gündelik birçok konuda sohbet edilmesini sağlarken DeepSeek'ten teknik ve bilime yönelik derinlikli bilginin öğrenilebilmesini sağlamaktadır (Kotsis, 2025, s. 102). Benzer biçimde ikinci dil öğrenen yetişkinlerin biçim, cümle yapısı ve anlam bakımından yaptıkları hatalara her iki uygulama üzerinden bakıldığında, DeepSeek özne- nesne-fiil dizilimleri dahil olmak üzere oluşturdukları cümlelerdeki hataları tespit etmede ChatGPT'den daha başarılı olurken ChatGPT öğreticilik ve yönlendiricilik konusundaki geri bildirimlerinde DeepSeek'ten daha başarılı bulunmuştur (Albuhairy ve Al-Garaady, 2025; Mohammed, Mudhsh, Bin-Hady ve Al-Tamimi, 2025). Öte yandan bu uygulamaların etik hususlarla olan ilişkisinin karşılaştırılması da önemlidir. Bu noktada her iki yapay zekâ uygulamasının veri setlerini nasıl oluşturduklarının şeffaf bir biçimde paylaşılması bu verilerin ne ölçüde ön yargı oluşturmaya eğilimli olduğunun tespit edilebilmesi bakımından önemlidir. Ancak her iki uygulamanın bu konuda yeterince şeffaf davranmadığı görülmektedir. ChatGPT'nin yanıltıcı bilginin kullanıcı geri bildirimlerine

bakılarak öğrenme yoluyla düzeltilebilmesi mümkün görülürken DeepSeek'in bu konudaki stratejileri daha yetersiz görülmektedir (Chowdhury vd., 2025). Yapılan karşılaştırmalara bakıldığında genellikle ChatGPT'nin diyaloglardaki yaratıcılığının ve DeepSeek'in teknik bilgisinin birlikte kullanılması durumunda verimli ve kapsamlı sonuçlar üretebileceği sonucuna varılmaktadır. Aşağıda yer alan Tablo 1'de her iki uygulama arasındaki temel benzerlik ve farklılıklara yer verilmektedir (Madupati vd., 2025).

Haber üretim sürecindeki potansiyellerine bakıldığında özellikle ChatGPT'nin performansını analiz eden sınırlı sayıda araştırmalar yapılmış, bu araştırmaların bulgularına bakıldığında uygulamanın aynı konuya yönelik haber istenilmesi durumunda her seferinde ayrı bir metin oluşturduğu ve kendini tekrar etmediği görülmüştür. Uygulama tarafından üretilen haberler belirli medya kuruluşları tarafından üretilen haberlerle karşılaştırıldığında ChatGPT'nin sansasyonel ve çarpıcı başlıklar oluşturmaktan uzak durduğu, zararlı ve ön yargılı içerik taleplerini geri çevirdiği görülmüştür (Breazu ve

Tablo 1. ChatGPT ve DeepSeek'in temel benzerlik ve farklılıkları

Model	ChatGPT	DeepSeek
Şirket	Open AI	DeepSeek Technologies
Temel kaynakları	GPT (Generative Pre-trained Transformer)	CNN (Evrişimsel Sinir Ağı) + RNN (Yinelemeli Sinir Ağı) kombinasyonu
Kullanılan yöntem	Transformer + Self-Attention (öz-dikkat)	Derin öğrenme tekniklerinin hibrit kullanımı
Veri türü	Metin verisi külliyyatına dayanmaktadır	Metin, görsel (resim), işitsel (ses) verilere dayanmaktadır
Veri güncelleme süreci	Bilgileri son eğitildiği tarihle sınırlıdır	Canlı veri çekebildiğinden gerçek zamanlı verilerle çalışabilir
Güçlü olduğu alanlar	Metin üretimi, çeviri, özetleme, sohbet, içerik oluşturma	Duygu analizi, varlık tanıma (ner), metin sınıflandırma, çoklu veri analizi
Uygulama alanları	Müşteri hizmetleri, eğitim, içerik üretimi	Sağlık, finans, güvenlik, çoklu ortam (multimodal) uygulamaları
öne çıkan özellikleri	Tutarlı ve bağlama uygun metin üretimi	Metin, ses ve görselleri birlikte işleyerek daha kapsamlı analiz yapabilme yeteneği
Zayıf yönleri	Sadece metin üzerinde çalışır, görsel ya da ses verilerini doğrudan işlemez	Karmaşık dil üretiminde ChatGPT kadar etkili olmayabilir

Katsos, 2024). Bununla birlikte uygulamanın ürettiği haberlerde çoğunlukla tarafsız bir duruş sergilediği ve genel değerlendirmelerinde herhangi bir ideolojiye eğilim göstermediği ortaya konulmuştur (Türkmen ve Koçlu, 2024). Özellikle doğru komutlar girildiğinde bu uygulamadan haber yazımında önemli oranda yarar sağlanacağını gösteren bu araştırmalar uygulamanın yazım yanlışları yapabildiğini ve aynı kelimeyi farklı sohbet sayfalarında farklı biçimlerde yazarak tam tutarlılığı ıskalayabildiğini göstermektedir (Aktaş, 2025). Bu nedenle yapay zekâ tarafından üretilen haberlerin hız ve estetik gibi özellikler sunması nedeniyle avantajlar taşıdığı söylenebilse de güvenilirlik, derinlik ve bağlama oturtma hususlarında insan gazetecilerin müdahalesine ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır (Böyük, 2024).

Yapılan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda ChatGPT'nin insan gazetecilerin yerini tutamadığı ancak onların iş yüklerini alabileceği ve doğru komutlar verildiğinde tarafsız ve gerçekçi içerikler üretebileceği görülmüştür. Öte yandan araştırmalar ChatGPT'nin haberin önemli unsurları olan 5N 1K kuralına ve haber yapısına ne ölçüde önem verdiğini, kaynak kullanım biçimini ve içeriğindeki perspektif çokluğunu incelememiştir. Benzer bir eksiklik DeepSeek uygulamasının haber üretimindeki rolüne ilişkin araştırmalarda da yaşanmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, ChatGPT ve DeepSeek'in oluşturduğu haber metinleri nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırmanın evrenini, yapay zekâ uygulamaları; örneklemini ise ChatGPT ve DeepSeek oluşturmaktadır. Veriler, doküman analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiş, her iki uygulamadan elde edilen veriler karşılaştırmalı analize tabi tutulmuştur. Haber metinleri, 5N 1K unsurlarına uyumları, hangi haber modeline göre yapılandıkları, kaynak kullanım oranları, içeriğindeki perspektif çeşitliliği ve yazım kurallarına uygunluğu açısından incelenip elde edilen bulgular betimsel analiz tekniğiyle sunulmuştur. Bu aşamada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt bulunması hedeflenmiştir:

A.S.1.ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde 5N 1K kuralına ne ölçüde uyulmaktadır?

A.S.2.ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde objektiflik değeri ne ölçüde gözetilmektedir?

A.S.3.ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde farklı kaynaklara ne ölçüde yer verilmektedir?

Uygulamanın haber metni oluşturmaları için seçilen konuların küresel karşılığının olmasına özen gösterilmiştir. Küresel gündemde görünür bir konunun seçilmesinin amaçlanması ile birlikte etik ve dil kullanımı bağlamında duyarlılık gerektiren konular olmasına da özen gösterilmiştir. Bununla birlikte teknik bilgi aktarımının gerekli olduğu haber içeriklerinde yapay zekâ kullanımının sınanabilmesi için iklim değişikliği ile mücadelede yapay zekânın rolüne yönelik haber konusu belirlenmiştir. Uygulamaların çok çeşitli sonuçlar sunmaması için geniş temalar belirlemekten kaçınılmış doğrudan istenen haber konuları açık biçimde yazılmıştır. Konular sırasıyla, “İklim Değişikliği ile Mücadele Sürecinde Yapay Zekâ Kullanımı”, “Kadın Cinayetlerinin Küresel Düzeydeki Vaziyeti” ve “2024 ABD Başkanlık Seçimleri ve Dijital Kampanya Stratejileri” olarak seçilmiştir. Yapay zekâ uygulamalarının ücretsiz sürümlerine seçilen konunun tırnak içinde yazılmasının ardından, “bu konuyla alakalı bir haber yazar mısın?” sorusu sorulmuştur. Hangi platform için talep edildiği bilgisine yönelik hiçbir detaya yer verilmemiştir. DeepSeek'in yazdığı haberin ara başlıkları Word dosyasına kopyalandığında kalın punto ile kopyalanmadığı için bu alanlar kalınlaştırılmıştır. Başlıkların sağında ve solunda “yıldız” (*) ve “kare” (#) işaretleri otomatik biçimde yer almış ve bu işaretler silinmiştir. Her iki uygulamadan kopyalanan metinde yazı karakteri makalenin gönderildiği derginin yazım kurallarına uygun biçimde güncellenmiştir. Haber metnlerinin öncesinde ve sonrasında uygulamaların yazılan komuta uygun metin yazacaklarını ve yazdıklarını belirttikleri giriş ve kapanış ifadeleri haber metnine ait olmadığı için silinmiştir. Bunun dışında uygulamalar tarafından üretilen haber metinlerinde hiçbir değişiklik yapılmamıştır. Uygulamanın verdiği yanıtı çeşitlendirmesi istenmeden ilk örnekler araştırmada kullanılmak üzere kopyalanmıştır. Haber konuları her iki uygulamaya da tek sohbet sayfasında sorulmuş, her bir soru için ayrı ayrı sohbet alanları oluşturulmamıştır.

Araştırma başvurduğu yöntem nedeniyle belirli sınırlılıklara tabidir. Bu sınırlılıkların başında yalnızca iki uygulamanın karşılaştırılması gelmektedir. Bu sınırlılık araştırma bulgularından hareketle alternatif yapay zekâ modellerinin haber üretimindeki performansına yönelik kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını engellemektedir. Bir diğer sınırlılık ise haber metnlerinin konusuyla ilgilidir. Konunun küresel önemi göz önüne alınarak iklim değişikliği, kadın cinayetleri ve siyasi seçimlerde dijital kampanya stratejileri temasına odaklanılmış diğer konular dışarıda bırakılmıştır. Bir diğer sınırlılık ise yalnızca belirli bir dilde üretilen haber metnlerinin analizine yöneliktir. Her iki yapay zekâ uygulamasının ürettiği metinler Türkçe talep edilmiş ve metinler Türkçe dil bilgisine göre değerlendirilmiştir. Bu sınırlılık araştırma bulgularına dayanarak diğer dillerde üretilen metinlere yönelik genel bir değerlendirme yapılmasını engellemektedir.

ChatGPT “İklim Değişikliği ile Mücadele Sürecinde Yapay Zekâ Kullanımı” haberi için hiçbir kaynak belirtmemiştir. “Kadın Cinayetlerinin Küresel Düzeydeki Vaziyeti” haberi için hem metin aralarında hem metnin sonundaki “kaynaklar” başlığı altında bazı çevrimiçi platformların adreslerine yer vermiştir. Bu kaynaklar, www.unodc.org, <https://apnews.com/>, www.theguardian.com, www.unwomen.org, www.npr.org, www.cepal.org, www.documentwomen.com, <https://reliefweb.int/> adresleridir. Uygulama arayüzünde kaynaklar başlığına tıklanmasıyla birlikte sağ tarafta tüm kaynakların ve kaynaklar içerisinde yararlanılan paragrafların görünür hale geldiği bir menü açılmıştır. Bu kaynakların üzerine gelindiğinde yazılan metnin içerisinde yararlanılan kısım renkli biçimde belirginleşmiş ve böylece haber metninde hangi kaynağın hangi bölümünden yararlanıldığı açık biçimde görülmüştür.

Ayrıca açılan menüdeki kaynaklara tıklandığında doğrudan yararlanılan kaynağın ilgili bölümüne yönlendirmiştir.

ChatGPT benzer biçimde “2024 ABD Başkanlık Seçimleri ve Dijital Kampanya Stratejileri” haberinde de kaynak kullanımına gitmiştir. Bu kaynaklar, www.qrcode-tiger.com, www.thetimes.com, <https://en.wikipedia.org/>, <https://thisismad.co/>, <https://digiday.com/>, <https://saisreview.sais.jhu.edu/>, www.newslabturkey.org, www.karamanco.com, <https://tr.linkedin.com/>, www.brookings.edu, www.adweek.com, www.emarketer.com, www.dogrulukpayi.com, <https://media-beats.com/>, www.theplainsman.com, www.setav.org, www.gmfus.org, www.aa.com.tr, <https://kriterdergi.com/>, <https://incefikirler.com/>, <https://www.aspire.io/>, www.stackadapt.com adresleridir. Bu kaynakların görünürlüğü de bir önceki habere benzer biçimde gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın bu haberlerde kullandığı tüm kaynaklar kontrol edilmiş ve hepsinin 16.04.2025 tarihi itibarıyla erişilebilir gerçek kaynaklar olduğu saptanmıştır.

DeepSeek tarafından oluşturulan haberlere bakıldığında, “İklim Değişikliği ile Mücadele sürecinde Yapay Zekâ Kullanımı” başlıklı haber metninin sonunda [Haber Kaynağı / Kurumu] notu yer almıştır. Ancak haber kaynağının ne olduğuna yönelik herhangi bir detay yazılmamıştır. “Kadın Cinayetlerinin Küresel Düzeydeki Vaziyeti” başlıklı haber metninin sonunda [Kaynak: UN Women, WHO, Kadın Örgütleri Raporları] notu yer almıştır. “2024 ABD Başkanlık Seçimleri: Dijital Çağın En Kıran Kıran Mücadelesi” başlıklı son habere bakıldığında [Kaynak: Pew Research, MIT Tech Review, Campaign Digital Experts] notu düşülmüştür. Bununla birlikte DeepSeek tarafından yazılan son haber metninin bitiş satırında “This response is AI-generated, for reference only” uyarısı da yer almıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

1.Haber: “İklim Değişikliği ile Mücadele Sürecinde Yapay Zekâ Kullanımı”

Tablo 2. Yapay zekâ uygulamaları tarafından üretilen iklim değişikliği ve yapay zekâ konulu haber metinleri

Uygulama	ChatGPT	DeepSeek
Başlık	Yapay Zeka, İklim Değişikliği ile Mücadelede Yeni Bir Dönem Başlatıyor	İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yapay Zeka Devreye Giriyor: Teknoloji Dünyayı Kurtarabilir mi?
Haber İçeriği	16 Nisan 2025, Ankara — Küresel ısınma ve iklim değişikliği, dünya genelinde etkilerini her geçen gün daha fazla hissettirirken, bilim insanları ve teknoloji şirketleri bu soruna karşı yenilikçi çözümler aramaya devam ediyor. Son dönemde, yapay zeka (YZ) teknolojilerinin iklim değişikliğiyle mücadelede nasıl etkili bir araç haline geldiği üzerine dikkat çekici gelişmeler yaşanıyor. Yapay zeka, büyük veri analizi, modelleme, erken uyarı sistemleri ve kaynak yönetimi gibi alanlarda sunduğu avantajlarla iklim krizine karşı stratejilerin merkezine yerleşmiş durumda. Özellikle sera gazı emisyonlarının takibi, orman yangınlarının erken tespiti, enerji verimliliğinin artırılması ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının geliştirilmesi gibi konularda yapay zeka uygulamaları kritik roller üstleniyor. Tarımdan Enerjiye, Geniş Bir Kullanım Alanı Yapay zeka destekli sensörler sayesinde toprak nemi, sıcaklık ve hava durumu verileri anlık olarak analiz edilerek çiftçilere en uygun ekim ve sulama zamanları öneriliyor. Bu sayede hem verim artıyor hem de su kaynakları daha verimli kullanılıyor. Enerji sektöründe ise, yapay zeka algoritmaları yenilenebilir enerji kaynaklarının üretim kapasitesini tahmin etmede ve enerji talebini optimize etmede kullanılıyor. Rüzgar ve güneş enerjisi üretimindeki dalgalanmaları daha iyi yönetmek mümkün hale geliyor. Erken Uyarı Sistemlerinde YZ Desteği Doğal afetlerin önceden tahmin edilmesi de YZ'nin katkısı sunduğu alanlardan biri. Uydu görüntüleri ve iklim verileri analiz edilerek sel, kuraklık ve orman yangınları gibi afetler önceden öngörülebilir, bu da insan ve çevre sağlığı açısından kritik önlemlerin zamanında alınmasına olanak tanıyor. Türkiye'de de Çalışmalar Başladı Türkiye'de de hem kamu hem özel sektör bu alandaki yatırımlarını artırıyor. TÜBİTAK ve çeşitli üniversiteler tarafından yürütülen projelerde, iklim verilerinin analizi ve çevresel sürdürülebilirlik için YZ destekli sistemler geliştiriliyor. Ayrıca, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın desteklediği "Yapay Zeka ile Yeşil Dönüşüm" projesi kapsamında, çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesi teşvik ediliyor. Uzmanlar Ne Diyor? İTÜ Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşe Yıldız, "İklim değişikliği çok boyutlu bir sorun. Yapay zeka, bu sorunun bilimsel verilerle yönetilmesini sağlayan güçlü bir araç. Ancak YZ'nin doğru verilerle ve etik çerçevede kullanılması büyük önem taşıyor" diyerek teknolojinin rolüne dikkat çekiyor.	[Tarih] — Bilim insanları, politika yapımcılar ve teknoloji şirketleri, iklim değişikliğiyle mücadelede yapay zekânın (AI) kritik bir rol oynayabileceği konusunda hemfikir. AI tabanlı çözümler, karbon emisyonlarının azaltılmasından afet yönetimine kadar pek çok alanda umut vaat ediyor. Yapay Zeka İklim Kriziyle Nasıl Savaşıyor? - Emisyon Takibi ve Optimizasyon - Google ve Microsoft gibi şirketler, AI algoritmaları kullanarak enerji tüketimini optimize ediyor ve karbon ayak izini azaltıyor. - Akıllı şehir uygulamaları, trafik akışını düzenleyerek yakıt tüketimini minimize ediyor. - Yenilenebilir Enerji Verimliliği - Rüzgâr ve güneş enerjisi santrallerinde AI, hava durumu tahminleriyle enerji üretimini artırıyor. DeepMind'ın geliştirdiği sistemler, rüzgâr çiftliklerinde enerji üretimini %20'ye kadar artırdı. - Ormanların ve Okyanusların Korunması - Amazon ve Afrika'daki ormanlar, AI destekli uydu görüntüleme ile izlenerek yasa dışı ağaç kesimleri tespit ediliyor. - OceanMind projesi, yasa dışı balıkçılıkla mücadelede yapay zekâdan faydalıyor. - İklim Modellemeleri ve Afet Önleme - AI, iklim modellerini iyileştirerek daha doğru tahminler yapılmasını sağlıyor. - Yangın, sel ve kuraklık gibi afetler önceden tahmin edilerek erken müdahale imkânı sunuyor. Zorluklar ve Eleştiriler Yapay zekânın iklim değişikliğiyle mücadelede kullanımı heyecan verici olsa da bazı uzmanlar, AI sistemlerinin yüksek enerji tüketimine dikkat çekiyor. Büyük veri merkezlerinin karbon ayak izi, çözümün bir parçası olmaktan çok sorunun bir parçası haline gelebilir. Sonuç: Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Teknoloji ve İnsan İş Birliği BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda, yapay zekânın doğru kullanımı iklim krizini hafifletmede kilit rol oynayabilir. Ancak uzmanlar, teknolojinin tek başına yeterli olmayacağını, bireysel ve toplumsal değişimlerle desteklenmesi gerektiğini vurguluyor. "AI, iklim değişikliğiyle mücadelede güçlü bir araç olabilir, ancak asıl çözüm insanın doğayla uyum içinde yaşamasından geçiyor." — [Uzman İsmi] [Haber Kaynağı / Kurumu] [İletişim Bilgileri] Bu haber metni, iklim değişikliği ve yapay zekâ ilişkisini genel bir perspektifle ele almakta olup, güncel veriler ve uzman görüşleriyle zenginleştirilebilir.

Aynı konuya yönelik haber metni oluşturma istenen her iki uygulamanın oluşturduğu metinlere bakıldığında birbirinden farklı tarz ve üsluplara sahip oldukları görülmektedir. Öncelikle ChatGPT tarafından üretilen metnin başlığına bakıldığında, “Yapay Zekâ, İklim Değişikliği ile Mücadelede Yeni Bir Dönem Başlatıyor” başlığıyla metnin ne ile alakalı olduğunun açık biçimde verildiği görülmektedir. Metnin giriş paragrafında önemli birçok bilginin yer alması nedeniyle ters piramit yapısına uygun biçimde tasarlandığı ifade edilebilmektedir. Metnin bir haberin en önemli unsurlarından olan 5N 1K kurallarını ne ölçüde içerdiğine bakıldığında, iklim krizinde yapay zekâ teknolojilerinin birer mücadele aracı olarak kullanılabilme potansiyelinin olayın ne olduğuna yönelik soruyu yanıtladığı görülmektedir. Olayın tarihi haber metnin yazılmasının istendiği 16 Nisan 2025 biçiminde girilmiş ve metindeki “son dönemde” ifadesi ne zaman sorusunun karşılığını oluşturmuştur. Nerede sorusunun yanıtı birçok açıdan verilmektedir. Haberin Ankara’dan girildiğinin anlaşıldığı metinde hem Türkiye hem dünya ölçeğindeki etkileri, sonuçları tartışılmıştır. Yapay zekânın hangi biçimde iklim krizi ile mücadele edebileceğine yönelik detaylar (büyük veri analizi, modelleme, erken uyarı sistemleri ve kaynak yönetimi) nasıl sorusunun yanıtını içermektedir. Haber içeriği neden sorusuna iklim krizinin etkilerinin her geçen gün artması ile yanıt vermektedir. Son olarak kim sorusunun karşılığına bakıldığında teknoloji şirketlerinden, TÜBİTAK’a, üniversitelere ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile bilim insanlarının görüşlerine yer verildiği görülmüştür. Haber metninin genel yapısına bakıldığında metnin belirli başlıklara ayrıldığı ve bu sayede okunurluğu kolaylaştırdığı görülmektedir. Ayrıca konuya yönelik detaylı analizlerin yapılması içeriğin kapsamlı biçimde anlaşılmasını olanaklı kılması nedeniyle önemlidir. Habere daha detaylı bakıldığında birtakım eksiklikler içerdiği görülmektedir. Haberde yalnızca bir bilim insanının ifadelerine yer verilmesi uzman görüşlerine yönelik kapsamlı bakışı önleyebilme riski taşımaktadır. Tarafsızlık ilkesi nedeniyle sorunlu görünen bu durumda yapay zekâ teknolojilerinin iklim krizi ile mücadelede yetersiz kalabilme olasılığına veya taşıdığı risklere yönelik bir görüşe rastlanmamaktadır. Yapay zekâ teknolojilerinin olası mücadele stratejilerinin nelere mal olabileceği bu nedenle açıklanamamaktadır. Benzer bir durum Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının desteklediği projeler için de geçerlidir. Bu projelerin içerikleri, olası sonuçları ve çevresel

etkileri haber içeriğinde tartışılmamaktadır. Resmî kurumların önemli ve güvenilir haber kaynakları olarak kabul edilmesiyle birlikte bu kaynakların bağımsız ve denetleyici yapıların görüşleriyle çeşitlendirilmesi zenginlik sunabilecektir. Yazım konusuna gelindiğinde “zekâ” kavramının yazılışıyla alakalı yanlışlık olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumunun resmi internet adresinde “zekâ” şapkalı a ile yazılmaktadır.³ ChatGPT her seferinde kavramı şapkasız a ile kullanmıştır. Son olarak haberde iklim krizinin etkilerine ve sonuçlarına değinilirken bu etkilerin herkese ortak ve benzer şekilde yansıtacağı varsayılmıştır. Ekonomik, sosyal ve etik yönleri olan bu sorunun toplulukları eşitsiz biçimde etkileyebileceği göz ardı edilmektedir.

Habere yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında, genellikle yapay zekânın yararlılığı perspektifiyle oluşturulduğu, kaynak çeşitliliğinde yetersizlik olduğu ve bu nedenle eleştirel bakışın nispeten az olduğu bir haber içeriği üretildiği söylenebilmektedir. Haberin 5N 1K kurallarına uygunluğu, ters piramit yapısını iyi biçimde gerçekleştirmesi ve haberi alt başlıklara bölerek anlaşılabilirliğini arttırması nedeniyle okunaklı bir metin biçiminde üretildiği belirtilebilmektedir.

DeepSeek tarafından üretilen metnin başlığına bakıldığında, “İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yapay Zekâ Devreye Giriyor: Teknoloji Dünyayı Kurtarabilir mi?” başlığıyla hem metnin ne ile alakalı olduğunun açık biçimde gösterildiği hem başlığa soru ekleme yöntemiyle okuyucuda merak uyandırmanın amaçlandığı görülmektedir. Metnin giriş paragrafında yapay zekâ sistemlerinin iklim krizi ile hangi alanlarda mücadele edilebileceğine yönelik bilgiler içermesi bakımından ters piramit yapısına uygun görünmektedir. Metnin bir haberin en önemli unsurlarından olan 5N 1K kurallarını ne ölçüde içerdiğine bakıldığında, olayın ne olduğu sorusunun yanıtı açık biçimde yapay zekâ teknolojisinin iklim krizi ile mücadele sürecinde rolünün artışı olduğu yanıtı alınmaktadır. Olayın zamanı verilmemekte bu durum “[Tarih]” ifadesiyle yer almaktadır. Buna göre uygulama bir tarih verilmesi gerektiğini bilmekte ancak bu tarihin ne olduğunu kullanıcıya bırakmaktadır. Olayın nerede geçtiğine yönelik bilgilere bakıldığında belirli şirketlerden söz edildiği görülmekte ve bu şirketlerden

3 <https://sozluk.gov.tr/?ara=zekâ>

yola çıkılarak hangi bölgelerin işaret edildiği üzerine tahmin yürütülebilmektedir. Ancak haberin neresi ile ilişkilendirildiği konusunda net bir coğrafi bölgeye rastlanmamaktadır. Nasıl sorusunun yanıtı olarak ise algoritmalar sayesinde enerji tüketiminin optimize edilmesi, yasa dışı faaliyetlerin uydu görüntüleri sayesinde izlenmesi, hava tahminleri yardımıyla enerji üretimi ve afetlerin öngörülmesi sunulmuştur. İklim krizinin aciliyeti olan bir sorun olarak yer almasıyla birlikte neden sorusu Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle ilişkilendirilmiştir. Kim sorusu bilim insanları, politika yapımcılar ve teknoloji şirketleri ile yanıtlanmıştır. Ancak burada uzman isimlere yer verilmiş gibi görünse de “[Uzman İsmi]” biçiminde yer almış yani boş bırakılmıştır. Haber içeriğinde kaynaklar yer almamış ve haber bu konuda önemli eksiklikler barındırmıştır. Habere yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında, haberin başlıklara ayrılması, içeriğinde soruların ve maddeler halinde yer alan bilgilerin, somut örneklerin, eleştirel bakışın yer alması haberin okunurluğunu sağlamakla birlikte kapsamlı bir bakış açısı sunabilmektedir. Haberde yapay zekânın kusursuz bir kurtarıcı rolünde olmaması ve haberin insana her şeye karşın doğayla uyumlu olma sorumluluğu yüklemesi olayı toplumsal bağlamından koparmadığını göstermektedir. Genellikle yapay zekânın yararlarının ve olası risklerinin birlikte tartışıldığı ve bu nedenle zengin bir perspektifle oluşturulduğu bir metin olduğu söylenebilmektedir. Yazım konusu değerlendirildiğinde “zekâ” kavramında bir tutarsızlık olduğu görülmektedir. Uygulama metnin bazı yerlerinde kavramı TDK’ye uygun biçimde yazsa da bazı yerlerinde şapkasız a ile yanlış biçimde kullanılmaktadır. 5N 1K kurallarına uygunluk

konusunda yetersiz olduğu ve bu nedenle haber yapısı bakımından eksiklerinin olduğu ifade edilebilmektedir. Son olarak haber tıpkı ChatGPT’nin yazdığı haberde olduğu gibi iklim krizinin eşitsiz etkilerine yer vermemiştir.

Yapılan haberlerin genel değerlendirmeleri ile birlikte iklim krizinin kapsamlı biçimde işlenip işlenmediğine değinmek gerekmektedir. Birleşmiş Milletlerin İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne göre iklim değişikliği, *“karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlenen doğal iklim değişikliğine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan faaliyetleri sonucunda iklimde oluşan bir değişiklik”* anlamına gelmektedir. Burada sözü edilen insan faaliyetleri arasında sanayileşmenin artışı, fosil yakıtlara bağımlılık ve bunlar sonucunda sera etkisi yaratan gazların yoğun şekilde salınımı yer almaktadır (Şengül ve Murat, 2024, s. 344). İklim krizinin küresel etkilerinin yoğun biçimde vurgulanmasına karşın bu etkilerin sosyal eşitsizliklere yol açtığı var olan eşitsizlikleri derinleştirdiği ifade edilmektedir. Sosyal eşitsizlik nedeniyle iklim krizinden en çok etkilenen kesimlerin ona en az yol açan kesimlerle aynı olması bu eşitsizliklerin bir diğer keskin sonucudur (Yemişçioğlu ve Cahantimur, 2024, s. 282). İklim değişikliğine yönelik tartışmaların önemli bir bölümünü içermesine karşın haber metinlerinde bu durumun göz ardı edilmesi bu tür küresel krizlerin kapsamlı biçimde değerlendirilemediğini açık biçimde göstermektedir. Uygulamaların iklim değişikliğinin etkilerinin eşitsiz dağılımını göz önünde bulundurmamaları nedeniyle haber metinlerinde bu etkilerin herkesi eşit biçimde etkileyebileceği algısı uyandırılmaktadır.

2.Haber: “Kadın Cinayetlerinin Küresel Düzeydeki Vaziyeti”

Tablo 3. Yapay zekâ uygulamaları tarafından üretilen kadın cinayetleri konulu haber metinleri

Uygulama	ChatGPT	DeepSeek
Başlık	Kadın Cinayetleri Küresel Ölçekte Alarm Veriyor: Her 10 Dakikada Bir Kadın Hayatını Kaybediyor	Kadın Cinayetleri Küresel Bir Kriz Olarak Büyüyor: Rakamlar ve Çözüm Arayışları
	16 Nisan 2025, Gaziantep — Kadın cinayetleri, dünya genelinde cinsiyete dayalı şiddetin en uç ve trajik boyutunu temsil ediyor. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) ve Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) tarafından yayımlanan 2023 yılına ait rapora göre, dünya genelinde 85.000 kadın ve kız çocuğu kasıtlı olarak öldürüldü. Bu cinayetlerin yaklaşık %60'ı, yani 51.100'ü, kadının eşi, partneri veya aile üyeleri tarafından gerçekleştirildi citeturn0search4. Evler, Kadınlar İçin En Tehlikeli Yerler Rapora göre, her gün ortalama 140 kadın ve kız çocuğu, yakın partneri veya aile bireyleri tarafından öldürülüyor. Bu, her 10 dakikada bir kadının hayatını kaybettiği anlamına geliyor citeturn0search4. Ev içi şiddetin bu denli yaygın olması, kadınların en güvende olmaları gereken yerlerde bile hayatı risk altında olduklarını gösteriyor. Bölgesel Dağılım: Afrika Zirvede 2023 yılında Afrika, 21.700 kurbanla en yüksek kadın cinayeti sayısına sahip bölge oldu. Afrika'yı Amerika kıtası ve Okyanusya takip etti. Asya ve Avrupa'da ise oranlar daha düşük seyretse de, bu bölgelerde de kadın cinayetleri ciddi bir sorun olmaya devam ediyor citeturn0search7. Türkiye ve Diğer Ülkelerde Protestolar Türkiye, Kenya, Hindistan ve Meksika gibi ülkelerde kadın cinayetlerine karşı kitlesel protestolar düzenleniyor. Bu toplumsal tepkiler, bazı ülkelerde yasal reformlara ve kadınları korumaya yönelik yeni yasaların çıkarılmasına öncülük etti citeturn0search7. Verilerin Yetersizliği ve İstatistiksel Karanlık Noktalar UN Women, birçok ülkede kadın cinayetlerine ilişkin verilerin eksik veya yetersiz olduğunu belirtiyor. Bu durum, sorunun gerçek boyutlarının anlaşılmasını ve etkili politikaların geliştirilmesini engelliyor citeturn0search11. Uzmanlar Ne Diyor? UN Women Başkan Yardımcısı Nyaradzayi Gumbonzvanda, "Kadın cinayetleri, cinsiyet temelli güç dengesizliklerinin ve toplumsal normların bir sonucudur. Bu cinayetlerin çoğu, daha önce bildirilen şiddet olaylarının ardından gerçekleşiyor ve önlenebilir nitelikte" diyerek, erken müdahale ve etkili önlemlerin önemine dikkat çekiyor citeturn0news20. Kadın cinayetleri, küresel bir kriz olarak varlığını sürdürüyor. Bu sorunun üstesinden gelmek için toplumsal farkındalık, yasal düzenlemeler ve etkili veri toplama sistemlerinin hayata geçirilmesi hayati önem taşıyor.	[Tarih] — Dünya genelinde kadın cinayetleri endişe verici boyutlara ulaşırken, Birleşmiş Milletler (BM) ve insan hakları örgütleri, bu küresel soruna karşı acil önlem çağrısı yapıyor. Veriler, her gün yüzlerce kadının partnerleri, aile üyeleri veya toplumsal şiddet nedeniyle hayatını kaybettiğini ortaya koyuyor. Küresel Tablo: Rakamlar Ne Söylüyor? - BM Kadın Birimi (UN Women) verilerine göre, her 10 dakikada bir kadın, tanıdığı biri tarafından öldürülüyor. - Latin Amerika, kadın cinayetlerinde (femicide) en yüksek oranlara sahip bölge olarak öne çıkıyor. El Salvador, Honduras ve Meksika'da organize suçlar ve toplumsal cinsiyet şiddeti, kadınların hayatını tehdit ediyor. - Türkiye'de 2023'te en az 345 kadın cinayeti rapor edildi. Kadın örgütleri, yasalardaki eksiklikler ve uygulamadaki aksaklıklara dikkat çekiyor. - Hindistan ve Güney Afrika gibi ülkelerde tecavüz ve kadına yönelik şiddet vakaları, protestolara yol açıyor. Arka Plan: Neden ve Nasıl? Kadın cinayetlerinin temelinde; - Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, - Yetersiz yasal koruma, - Ekonomik bağımlılık, - Kültürel normlar (namus cinayetleri, töre baskısı) gibi faktörler yatıyor. Çözüm Önerileri ve Mücadele Yöntemleri 1. Yasal Reformlar: İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmaların uygulanması ve cezaların artırılması. 2. Koruyucu Önlemler: Şiddet riski altındaki kadınlar için acil yardım hatları, sığınma evleri ve elektronik kelepçe uygulamaları. 3. Toplumsal Bilinç: Erkeklerin ve gençlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitilmesi. 4. Veri Takibi: Kayıt dışı vakaların önlenmesi için resmi istatistiklerin şeffaf tutulması. Uzman Görüşü: "Kadın cinayetleri bir insanlık suçudur. Yalnızca yasalar değil, zihniyetler de değişmeli. Kadınların güvende olmadığı bir dünya, hiçbirimiz için adil değildir." — Dr. [İsim Soyisim], Toplumsal Cinsiyet Araştırmacısı Vaka Analizi: Brezilya'dan Bir Örnek Brezilya'da 2022'de 1.400'den fazla kadın cinayeti kaydedildi. Maria da Penha Yasası'na rağmen, polis ve adli sistemin yavaş işlemesi, failerin cezasız kalmasına yol açıyor. Sonuç: Küresel Eylem Zamanı Kadın cinayetleri, pandemi ve ekonomik krizlerle daha da derinleşen bir insan hakları ihlali olarak karşımızda duruyor. BM'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde de vurgulandığı gibi, "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" olmadan, barışçıl bir dünya mümkün değil. KadınCinayetlerineSon JusticeForWomen [Kaynak: UN Women, WHO, Kadın Örgütleri Raporları] [İletişim: [e-posta/telefon]]

Kadın cinayetlerinin küresel durumuyla alakalı haber metni oluşturması istenildiğinde ChatGPT'nin, "Kadın Cinayetleri Küresel Ölçekte Alarm Veriyor: Her 10 Dakikada Bir Kadın Hayatını Kaybediyor" başlığını tercih ettiği görülmektedir. Haberin başlığının konuya yönelik çarpıcı ifadelerle aktarıldığı görülmektedir. Haber en önemli bilgilerin başlangıçtan itibaren verilmesi nedeniyle ters piramit yapısına uygun görünmektedir. 5N 1K kuralına uygunluğuna bakıldığında, öncelikle olayın ne olduğunun yanıtı verilmektedir. Kadın cinayetlerinin küresel boyuttaki yaygınlığının işlendiği haberde, haber tarihi 16 Nisan 2025 biçiminde girilmiştir. Nerede sorusunun yanıtı için küresel düzey gösterilse de Afrika, Amerika, Asya, Türkiye gibi birbirinden farklı coğrafyalar vurgulanmıştır. Kim sorusunun yanıtı olarak kurbanlar ve faillerden söz edilmiştir. Neden sorusunun yanıtının büyük oranda toplumsal cinsiyet rollerinin yol açtığı eşitsizlikler olarak yer aldığı haberde nasıl sorusu daha güvenli görülmesine karşın ev içerisinde ve genellikle aile üyeleri ile yanıtlanmaktadır. Haber metninin genel yapısına bakıldığında metnin belirli başlıklara ayrılmak yoluyla okunurluğunun sağlandığı görülmektedir. İçerikte sunulan verilerin yetersizliğinin vurgulanması haberin eleştirel bir perspektifle hazırlandığını işaret etmektedir. Bu nedenle haberin tarafsız bir şekilde oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilmektedir. Yazım kurallarına uygunluğuna bakıldığında, "Asya ve Avrupa'da ise oranlar daha düşük seyretse de, bu bölgelerde de kadın cinayetleri ciddi bir sorun olmaya devam ediyor" cümlesinde yanlış virgöl kullanımı göze çarpmaktadır. TDK'ye göre, "*Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da / de bağlacından sonra virgöl konmaz.*"⁴ Ancak bu cümlede "de" bağlacından sonra virgöl eklendiği görülmektedir. Bunun dışında herhangi bir yazım yanlış göze çarpmamaktadır.

DeepSeek tarafından üretilen habere bakıldığında genel olarak raporlamaya dayalı bir haber yapısının tercih edildiği görülmektedir. İçerikte önemli bilgileri barındıran bu metnin 5N 1K kuralına uygunluğuna bakıldığında öncelikle ne sorusuna küresel bir kriz halini alan kadın cinayetleri yanıtının verildiği görülmektedir.

Küreseli kapsayan bu haberde Latin Amerika, Türkiye, Hindistan, Güney Afrika ve Brezilya gibi coğrafi alanlar da belirtilerek nerede sorusunun yanıtını oluşturmuştur. Ne zaman sorusunun yanıtında 2023 yılındaki veriler esas alınmakta birlikte haberin kendi giriş tarihi bulunmamakta ve bir önceki haberde olduğu gibi "[Tarih]" notunun düştüğü görülmektedir. Kim sorusunun yanıtı olarak kurbanlar olarak kadınlar ve failler olarak, partnerleri, aile üyeleri ve diğer toplumsal aktörler gösterilmektedir. Metne bakıldığında neden sorusunun toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri biçiminde yer aldığı görülmektedir. Haberde yalnızca belirli bir bölge yerine çok sayıda coğrafyadan verilerin sunulması objektiflik amacına sadık kalındığını göstermektedir. Uzman yorumlarına yer verilmesi haberin gerçekliğini pekiştiriyor. Ancak uzmanın kim olduğunun açık biçimde verilmesi yerine "Dr. [İsim Soyisim]" notunun düşülmesi metnin doğrudan hazır bilgilerle yazıldığını göstermekte ve içeriğindeki bilgilerin güvenilirliğinden kuşku duyulmasına yol açmaktadır.

Her iki uygulamanın yer verdiği bilgilerde bazı çelişkiler göze çarpmaktadır. ChatGPT kadın cinayetlerinin en yüksek olduğu bölgeyi Afrika olarak belirtirken DeepSeek'e göre Latin Amerika'dır. Bu durumun nedeni uygulamaların benzer tarihlerden veri çekmemesiyle açıklanabilmektedir. Ancak ChatGPT haberde kaynak kullandığından bu kaynağa gidilerek verileri teyit etmek mümkün olmuş, UN Women tarafından yayınlanan 2023 tarihli raporda kadın cinayetlerinin en yoğun olduğu bölgenin Afrika olduğu sonucuna ulaşılmıştır.⁵ DeepSeek'te aynı kaynağı referans olarak gösterse de hangi bölümünden bu çıkarıma vardığına yer vermediği için bilgisi teyit edilememiştir.

Her iki haber metninde de kadın cinayetlerinin faillerinin genellikle kimler olduğu, bu cinayetlerin küresel düzeyde yaygın hale geldiği ve en yaygın olduğu bölgelerin açıklandığı görülmektedir. Ancak her iki haber metninde de bu cinayetlerin ataerkil sistemle olan ilişkisinden söz edilmemekte ve bu nedenle faillerin yalnızca öldürülen kadınların partnerleri olduğu izlenimi uyandırılmaktadır. Ancak kadın cinayetlerinin temelinde toplumsal alanın derinliklerine işlemiş olan ataerkil sistem yer almaktadır.

4 <https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>

5 <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-11/femicides-in-2023-global-estimates-of-intimate-partner-family-member-femicides-en.pdf>

Eşitsizliğe dayalı toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretimine dayalı olan bu sistem içerisinde kadına şiddet olayları artmakta ve önlem alınamaması halinde bu şiddet cinayete dönüşmektedir (Akyüzlü, 2024, s. 25). Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında yasal ve siyasal adımların atılmış olmasına karşın ataerkil sistemin işleyişinde büyük bir dönüşümün olmadığı görülmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kadın temsiliyet oranı artış gösteriyor olmasına karşın bu oran %20,1’e ulaşmıştır. Sınırlı ve sembolik temsiliyet olarak değerlendirilen bu oranla birlikte geleneksel kültür de toplumsal alanda kadının ikincil konumunu pekiştirmektedir. Bu kültür içerisinde genellikle ev ortamında gerçekleştirilen kadına karşı şiddet “aile içi mesele” ve “özel” biçiminde değerlendirilmektedir. Yasal düzenlemelere karşın geleneksel yapı içerisindeki bu tutumlar kadın cinayetlerini

besleyen unsurlar olarak sistematik biçimde işlemeyi sürdürmektedir (Oğuz, 2024, s. 61). Haber metinlerine bakıldığında ChatGPT, evin kadınlar için en tehlikeli yerlerden biri olduğunu söylemesine karşın bu tehlikenin yapısal nedenlerine yönelik hiçbir açıklama yapmamakta ve bu nedenle kadın cinayetleri bireysel bir suç biçiminde algılanmaktadır. Kadın cinayetlerinin toplumsal bir sorun olduğuna yönelik vurgu ise, UN Women Başkan Yardımcısı Nyaradzayi Gumbonzvanda’nın açıklamasının içine bırakılmaktadır. DeepSeek ise “Arka plan: neden ve nasıl?” ile “Çözüm Önerileri ve Mücadele Yöntemleri” başlıklarını bu toplumsal kaynaklara ayırmakta ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin, yasal ve ekonomik eşitsizliklerle birlikte bu cinayetlerin kaynağı olduğunu açık biçimde ifade etmektedir.

3.Haber: “2024 ABD Başkanlık Seçimleri ve Dijital Kampanya Stratejileri”

Tablo 4. Yapay zekâ uygulamaları tarafından üretilen 2024 Başkanlık Seçimleri konulu haber metinleri

Uygulama	ChatGPT	DeepSeek
Başlık	2024 ABD Başkanlık Seçimleri: Dijital Kampanya Stratejileri Seçim Sonuçlarını Nasıl Şekillendirdi?	2024 ABD Başkanlık Seçimleri: Dijital Çağın En Kıran Kırana Mücadelesi
Haber İçeriği	16 Nisan 2025, Washington D.C. — 5 Kasım 2024'te gerçekleştirilen ABD Başkanlık seçimleri, dijital kampanya stratejilerinin belirleyici olduğu bir dönüm noktası olarak tarihe geçti. Cumhuriyetçi aday Donald Trump ve Demokrat aday Kamala Harris'in yürüttüğü kampanyalar, sosyal medya, yapay zeka ve yeni medya araçlarının seçim sonuçları üzerindeki etkisini gözler önüne serdi. Sosyal Medya ve Etkileyici İşbirlikleri Her iki aday da sosyal medya platformlarını etkin bir şekilde kullanarak seçmenlere ulaştı. Trump, TikTok, X (eski adıyla Twitter) ve Truth Social gibi platformlarda etkileyicilerle işbirliği yaparak genç erkek seçmenlere hitap etti. Özellikle Adin Ross ve Logan Paul gibi internet ünlüleriyle gerçekleştirdiği canlı yayınlar, genç seçmenler arasında büyük yankı uyandırdı citeturn0news26. Kamala Harris ise TikTok üzerinden genç kadın seçmenlere ulaşmayı hedefledi. Kampanya ekibi, Harris'in samimi ve gündelik videolarını paylaşarak, onun gençlerle daha yakın bir bağ kurmasını sağladı. Özellikle "You think you just fell out of a coconut tree?" gibi viral ifadeler, Harris'in genç seçmenler arasında popülerlik kazanmasına katkı sağladı citeturn0search21. Podcastler ve Yeni Medya 2024 seçimleri, "Podcast Seçimi" olarak da anıldı. Her iki aday, popüler podcast programlarına katılarak seçmenlerle doğrudan iletişim kurdu. Bu strateji, özellikle geleneksel medya yerine dijital platformları tercih eden genç seçmenlere ulaşmada etkili oldu citeturn0search0. Yapay Zeka ve Veri Analitiği Yapay zeka, kampanya stratejilerinde önemli bir rol oynadı. Adaylar, seçmen davranışlarını analiz etmek, hedef kitlelere özel içerikler oluşturmak ve reklam kampanyalarını optimize etmek için yapay zeka teknolojilerinden faydalandı. Bu sayede, daha etkili ve kişiselleştirilmiş kampanyalar yürütüldü citeturn0search7. QR Kodlar ve Etkileşimli İçerikler Kampanyalarda QR kodlar da kullanıldı. Adaylar, mitinglerde ve afişlerde QR kodlar aracılığıyla seçmenleri kampanya videolarına, bağış sayfalarına ve kayıt formlarına yönlendirdi. Bu yöntem, özellikle mobil cihazlar üzerinden kampanyalara katılımı artırdı citeturn0search2. Sonuç ve Değerlendirme 2024 ABD Başkanlık seçimleri, dijital kampanya stratejilerinin seçim sonuçları üzerindeki etkisini net bir şekilde ortaya koydu. Sosyal medya, podcastler, yapay zeka ve etkileşimli içerikler gibi araçlar, adayların seçmenlerle daha etkili iletişim kurmasını sağladı. Bu seçimler, gelecekteki kampanyalar için dijital stratejilerin önemini bir kez daha vurguladı.	[Tarih] - Washington DC - ABD tarihinin en teknoloji odaklı seçim kampanyaları, 2024 Başkanlık yarışında kendini gösteriyor. Biden ve Trump'ın dijital stratejileri, seçmen davranışlarını şekillendirmede geleneksel yöntemlerin önüne geçiyor. Dijital Savaş Alanları 1. Mikro-Hedefleme (Microtargeting) 2.0: - Her iki kamp da yapay zeka destekli seçmen analizleriyle kişiye özel mesajlar geliştiriyor - Örnek: Pennsylvania'lı mavi yakalı seçmenlere özel TikTok içerikleri 2. Yapay Zeka Üretimi İçerikler: - Deepfake riskine rağmen AI üretimi metin ve görseller kampanyalarda yoğun şekilde kullanılıyor - Biden ekibinin 7 dilde otomatik çeviriyle göçmen topluluklara ulaşması 3. Sosyal Medya Platformlarındaki Değişim: - Genç seçmen avı için Truth Social'dan Twitch'e kadar alternatif platformlar kullanılıyor - Trump kampanyasının Rumble'da canlı yayın stratejisi Veri Savaşları - Demokratların 250 milyon \$'lık veri analiz bütçesi - Cumhuriyetçilerin seçmen davranışı tahmini için makine öğrenimi yatırımları - Swing state'lerde (Georgia, Arizona) nano-hedefleme çalışmaları Uzman Görüşü: "Bu seçimler, geleneksel kapı kapı dolaşmanın yerini algoritmik kapı çalma taktiklerine bıraktığı bir dönüm noktası" - Dr. Emily Parker, MIT Dijital Demokrasi Lab Riskler ve Etik Tartışmalar - AI üretimi sahte seçmen mektupları skandalı - Siber güvenlik uzmanlarının uyarıları: "Dış müdahale riski 2020'den daha yüksek" - Sosyal medya botlarının etkisini ölçen yeni yasal düzenlemeler Türkiye'ye Yansımalar - ABD'de test edilen dijital seçim stratejilerinin 2028 Türkiye seçimlerine etkisi bekleniyor - Siyasi iletişim uzmanı Aylin Yılmaz: "Türk siyaseti bu dijital dönüşüme hazırlıksız yakalanabilir" Son Dakika: Google'ın seçim dönemi politik reklam politikasını değiştirmesi kampanya stratejilerini yeniden şekillendiriyor. [Kaynak: Pew Research, MIT Tech Review, Campaign Digital Experts] [İletişim: [e-posta/telefon]] #ABD2024 #DijitalDemokrasi #SeçimTeknolojisi

Kasım 2024 tarihinde gerçekleştirilen ABD Başkanlık seçimleri ile ilgili haber konusuna yönelik ChatGPT'nin yazdıklarına bakıldığında ilk olarak, “2024 ABD Başkanlık Seçimleri: Dijital Kampanya Stratejileri Seçim Sonuçlarını Nasıl Şekillendirdi?” başlığının göze çarptığı görülmektedir. Bir soru biçiminde verilen başlığın okuyucuda merak uyandırmaya uygun bir biçimde tasarlandığı söylenilmektedir. Bununla birlikte haberin konusuna dair genel bilgilerin başlıkla birlikte verilmeye başlandığı haberde ilk paragraftan itibaren önemli bilgilere yer verilmesi nedeniyle ters piramit modeline göre kurgulandığı belirtilebilmektedir. 5N 1K kuralına uygunluğuna bakıldığında ise, öncelikle ne sorusunun yanıtının 2024 ABD Başkanlık seçimleri sürecinde dijital stratejilerin belirleyici rollerinin yanıt biçiminde sunulduğu görülmektedir. Ne zaman sorusunun yanıtına bakıldığında ise 5 Kasım 2024 tarihli bir olayın haberinin 16 Nisan 2025 tarihinde metne dönüştürüldüğü görülmektedir. Nerede sorusunun yanıtı Amerika Birleşik Devletleri olurken, kim sorusunun yanıtının ise Donald Trump ve Kamala Harris biçiminde verildiği görülmektedir. Neden sorusunun yanıtına bakıldığında genellikle seçmen davranışlarını dijital stratejiler üzerinden etkilemek, oy vermeye yönelik genç katılımı teşvik etmenin ön plana çıkarıldığı görülürken nasıl sorusunun yanıtında sosyal medya platformlarında geliştirilen iş birliklerine, podcastlere, yapay zekâ analizleri ve yoğun etkileşime teşvik edecek içeriklerin dolaşıma sokulmasına yer verildiği görülmektedir. Haber metninin genel yapısına bakıldığında metnin hem belirli başlıklara ayrılarak hem de sorulara yer verilerek okunurluğunun kolaylaştırıldığı görülmektedir. Herhangi bir adaya ağırlık verilmemesi haberde dengenin sağlanabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte dijital stratejilerin genel olarak ne tür detaylar barındırdığına yer verilmemiş ve bu nedenle de etik sınırlarına yönelik bir tartışma yürütülememiştir. Bu konuda bir tartışmanın yürütülmesi haberin kapsamını genişletmesi bakımından önemli görülmektedir. Haberın yazım kurallarına uygunluğuna bakıldığında ise “zekâ”nın yazılışında yine şapkasız a kullanımına gidildiği görülmektedir. Bununla birlikte “işbirlikleri” biçiminde yazılan kelimenin doğrusu TDK’ye göre “iş birliği”dir.⁶

DeepSeek tarafından yazılan haber metnine bakıldığında ise tıpkı bir önceki haberde olduğu gibi, doğrudan zamanın ve yerin detaylarını içeren, “2024 ABD Başkanlık Seçimleri: Dijital Çağın En Kıran Kırana Mücadelesi”

başlığının atıldığı görülmektedir. İlgi uyandıran bu başlıkta konu doğrudan açıklanmasa da 2024 ABD Başkanlık seçimlerinin zorlu geçtiği ve dijital çağın da bunda payının olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte metin 5N 1K kuralına uygunluğuna bakımından değerlendirildiğinde, ne sorusunun yanıtının 2024 ABD Başkanlık seçimleri, ne zaman sorusunun ise 2024 seçim süreci biçiminde yanıt bulduğu görülmektedir. Nerede sorusunun yanıtı Amerika Birleşik Devletleri olsa da Türkiye’ye etkilerine değinilmiştir. Kim sorusunun yanıtında Biden ve Trump’ın kampanyalarına yer verildiği görülmekte ve içerikte görüşlerine başvurulmuş uzmanlara da rastlanmaktadır. Neden sorusu seçmenlerin kanaat ve davranışlarının etkilenmesi ve gençlerin katılımının teşvik edilmesi biçiminde sunulurken nasıl sorusunun yanıtı ise yapay zekâ destekli içeriklerin üretimi ve sosyal medyada dolaşımı, veri analizleri ve QR kodlar biçiminde sunulmaktadır. Haber metni içerisinde yer alan uzmanların isimlerinin ve görüşlerinin açık biçimde yer alması haber içeriğinin zenginleşmesine yol açmıştır. Haberın zenginleşmesini sağlayan bir diğer bölüm ise Türkiye’ye olan etkilerine özellikle değinilmesidir. Bu seçimin yalnızca ABD’yi etkilemediğine değinmesi DeepSeek’in kapsamlı biçimde değerlendirme yapabildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Haberın yazım kurallarına uygunluğuna bakıldığında ise “zekâ”nın yazılışında bu kez tutarlı biçimde hata yaptığı ve şapkasız a kullanımına gidildiği görülmektedir.

Aşağıda yer alan tabloda ChatGPT ve DeepSeek uygulamalarının haber üretiminde sergiledikleri performans beş temel kritere göre yer almaktadır. Her kriter haberlere birer puan verilmesi üzerinden derecelendirilmiştir. 0 (yetersiz), 1 (kısmen yeterli), 2 (yeterli) puan olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4. ChatGPT ve DeepSeek’in ürettiği haberlerin karşılaştırılması

Kriter	ChatGPT	DeepSeek
5N 1K Kuralına Uygunluk	3	3
Kaynak Çeşitliliği	3	0
Kaynak Şeffaflığı	3	1
Yazım ve İmla Kurallarına Uygunluk	0	0
Uzman Görüşü	2	1
Eleştirel Perspektif	1	3

Tablodan da anlaşılabileceği gibi haber üretiminde her iki uygulama 5N 1K kuralına uygun haber metinleri üretebilmektedir. Bununla birlikte ChatGPT kaynak çeşitliliği ve şeffaflığı hususlarına özen göstermekte, her bir haber için çok sayıda kaynağa başvurmakta ve her bir kaynağı detaylı biçimde belirtmektedir. DeepSeek ise yalnızca bir haberde kaynağa başvurmuş ve bu kaynağı belirtmiştir. Ancak kaynağın hangi bölümünden yararlandığına ise yer vermemiştir. Yazım ve imla kuralları konusunda her üç haber metninin çelişkili davrandığı görülmüştür. TDK'ye göre şapkalı olan kelimeleri şapkasız kullanan her iki model, virgül kullanımı konusunda da hata yapmıştır. Bununla birlikte DeepSeek'in ürettiği metinlerde ele aldığı konuyu eleştirel perspektiften geçirdiği ve sorunların yapısal kaynağından söz ettiği görülmüştür. ChatGPT ise bu konuda daha yetersiz kalmıştır.

SONUÇ

Sanatın ve bilimin birleşimi olan gazetecilik mesleği, sanatsal yönünü yeni ve yaratıcı fikirlerden ve üretmekten alırken bilimsel yönünü veri setlerini toplama, derleme, dağıtma ve saklama gibi teknolojilerden almaktadır (Latar, 2018, s. 10). Mesleğin teknolojik yönünün durmadan çeşitlendiği günümüzde yapay zekâ uygulamalarının önemli etkiler sunduğu görülmekte ve bu nedenle bu uygulamaların mesleği hangi biçimlerde etkileyeceği önemli oranda tartışılmaktadır. Bu tartışmalara katkı sunmayı amaçlayan araştırma popüler yapay zekâ uygulamaları arasında yer alan ChatGPT ve DeepSeek'in haber üretme sürecinde hangi unsurlara dikkat ettiğini karşılaştırmalı biçimde ele almayı amaçlamıştır. Araştırmanın temel sınırlılığı da karşılaştırmalı analiz için iki yapay zekâ modelini seçmiş olması ile birlikte bu modellere üçer haber yazdırmış olmasıdır. Bu durum farklı yapay zekâ modellerinin farklı haber konularını hangi biçimde metne dökülebileceğine yönelik bulguların eksikliğine yol açmıştır. Öte yandan popüler olan iki uygulama ile küresel ölçekte gündem olan üç konunun seçilmesi ile bu sınırlılığın belirli ölçülerde aşılması amaçlanmıştır. Bir diğer sınırlılık tercih edilen dille alakalıdır. Yapay zekâ uygulamalarından Türkçe talep edilen haber metinleri bu dilin kurallarına göre değerlendirilmeye çalışılmıştır. Elde edilen tüm bulgular bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Yapay zekâ ve gazetecilik araştırmalarına yönelik literatürün gün geçtikçe artmasına karşın genellikle kuramsal tartışmalarla sınırlı kalan bu alanda iki uygulamanın karşılaştırıldığı ve haber üretiminin 5N 1K kuralı, haberin yapısı ve kaynak kullanım biçimini içerecek denli bütünlüklü biçimde incelenmediği görülmüştür. Benzer bir sınırlılığa DeepSeek uygulamasına yönelik araştırmaların genel olarak az olmasında da rastlanmaktadır. Diğerlerinden bu yönüyle farklılaşan araştırmancının sorusu olan, “ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde 5N 1K kuralına ne ölçüde uyulmaktadır?” sorusunun yanıtına bakıldığında bulgularından da anlaşılabileceği gibi her iki yapay zekâ uygulamasının istenen bir konuya yönelik haber metni üretiminde belirli bir düzeye geldiği görülmektedir. Özellikle başlık, spot tercihleri, metinleri ara başlıklarla rahat okunur hale getirmeleri, çarpıcı sorularla, kavram tercihleriyle haberin dikkat çekmesini sağlamaları ve 5N 1K kuralına uymaları bu düzeyi gösteren beceriler arasındadır. Bununla birlikte ChatGPT'nin haber kaynaklarına yer vermesi, hangi kaynağın metnin hangi bölümünde kullanıldığının kolay biçimde tespit edilebilmesi özelliği ile daha elverişli ve pratik bir arayüze sahip olduğu görülmüştür. “ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde objektiflik değeri ne ölçüde gözetilmektedir?” ile “A.S.3.ChatGPT ve Deepseek tarafından üretilen haberlerde farklı kaynaklara ne ölçüde yer verilmektedir?” sorularının yanıtına birbirleriyle ilişkili yanıtlar vermek yerinde olacaktır. İlk sorunun yanıtına bakıldığında ChatGPT'nin çok sayıda kaynağa başvurarak bunu amaçladığı görülmektedir. Bu durum konuya yönelik daha önce yapılan ve ChatGPT özelinde kaynak şeffaflığının olmadığını gösteren araştırmaların (Böyük, 2024) aksine uygulamanın kendini geliştirebildiğini göstermektedir. Ancak bu kaynak çeşitliliğine karşın iklim krizinde yapay zekânın rolüne yönelik habere bakıldığında uygulamanın yapay zekâ teknolojilerinin yalnızca yararına yer verdiği görülmektedir. Bu teknolojilerin hangi yoğunlukta kaynak kullanımına yol açtığı ve iklim değişikliğine olası olumsuz etkilerine yer verilmemiştir. Kadın cinayetlerinin küresel durumuna yönelik haberde ise cinayetlerin toplumsal kaynaklarına yeterli biçimde yer verilmemiştir. DeepSeek genellikle

haber metinlerini rapora benzer biçimde sunsa da ele aldığı konuları eleştirel süzgeçten geçirmesi bakımında önemli bir alternatif sunmaktadır. Bu raporlaştırma biçiminin de bir sonucu olarak bir olayı çok yönlü ve objektif biçimde analiz edebilme yeteneği Kotsis (2025)'in araştırmasıyla örtüşmektedir. Benzer biçimde bu çalışmada da ChatGPT'nin etkileşimli diyalogda DeepSeek'ten daha başarılı olduğu bulunsu da DeepSeek'in bilimsel bakışının gelişmişliği onu olayları kapsamlı biçimde ele almaya yöneltmektedir. Ancak her iki uygulamanın da yalnızca sisteminde yer alan verilerden yola çıkarak haber oluşturdukları unutulmamalıdır. Bu durum hem verilerin tarihiyle hem de kaynakların sınırlılığıyla alakalı sorunlara yol açabilmektedir. Örneğin hiçbir haberde uzman görüşleri dışında (kadın cinayeti mağdurları veya mağdur yakınları, iklim krizinden doğrudan etkilenen dezavantajlılar veya ABD seçimlerinde oy kullanan veya kullanmayan seçmen) herhangi bir birey veya topluluğun görüşlerine başvurulmamıştır. Nitekim Stray (2019)'in yapay zekânın gazeteciliğe ne ölçüde katkı sunabileceğini gösterdiği araştırmasında ortaya koyduğu gibi bu teknoloji tam da bu nedenle araştırmacı gazeteci gibi davranmamaktadır. Sistemine yüklenen verilere dayalı haber üretimi yapabilen bu uygulamaların saha ile temasının kopuk olduğu bu yüzden unutulmamalı ve çok sayıda verinin biriktiği günümüzde bu verilerin sınıflandırılması, anlamlandırılması gibi hususlarda kullanılabileceği ancak saha ile teması gerektiren olaylarda önemli boşluklara yol açabileceği bilinmelidir. Bu kaynak yetersizliği ise her iki yapay zekâ uygulamasının objektif haber metni üretebilme kapasitesini sınırlamaktadır. Bu nedenlerden dolayı belirli eksiklikler barındırdığı söylenebilen uygulamaların bunlara karşın birlikte kullanılması durumunda haber yazımında yardımcı bir araç olabileceği görülmektedir. Ancak mevcut durumda insan gazeteciler olmaksızın yalnızca yapay zekâ tarafından üretilen haberlerin ChatGPT ve DeepSeek özelinde değerlendirildiğinde belirli eksiklikler barındıracağı ifade edilebilmektedir. Öte yandan her iki yapay zekâ uygulamasının ürettiği metinlerde de Chowdhury vd., (2025)'nin araştırmalarında ortaya koyduğu ön yargılara rastlanmamıştır. Benzer bir durum halüsinasyonlar için de geçerlidir. Uygulamalar büyük oranda konuya sadık kalmış, ChatGPT gerçek kaynaklara atıfta bulunmuştur. Ancak DeepSeek ile ilgili durum farklıdır. Uygulamanın bir haberde hiç kaynak belirtmeyerak diğer haberlerde ise çok az kaynak belirterek haber metni üretmesi bu

riskin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Öte yandan DeepSeek'in kadın cinayetlerinin en yoğun yaşandığı bölge ile ilgili verdiği bilginin atıf yaptığı kaynakla tutarlı olmaması da yanlış bilgi üretebildiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle kapsamlı değerlendirmeler sunabilmesine karşın DeepSeek'in elindeki verileri doğru biçimde analiz ederek metne dönüştürmesi önemli bir gereklilik haline gelmektedir.

Bu bulgulardan hareketle birbirlerine alternatif olarak öne çıkan iki yapay zekâ uygulaması olarak ChatGPT ve DeepSeek'in haber üretim sürecinde kullanılabileceği ancak kendi başlarına kullanılmak yerine yalnızca insan gazeteciliğini destekleyici bir araç olarak ön plana çıkabileceği belirtilebilmektedir. Özellikle Yengin ve Çakar (2024)'in araştırmalarında yer verdiği gibi ses çözümlemeleri, görsellerin düzenlenmesi, haberlerin ilk taslağının oluşturulması gibi süreçleri kapsayan durumlarda yapay zekâ uygulamalarından yararlanılması iş yükü paylaşımının önünü açabilecektir. Bu noktada yapay zekâ teknolojileri ile medya çalışanları arasındaki iş birliğinin gazetecilik mesleğinin derinlikli biçimde işleyebilmesine olanak sağlayabileceği belirtilebilmektedir. İnsan gazetecilerin desteklerine ve kontrollerine ihtiyaç duyan bu modellerin aynı zamanda etik habercilik, 5N 1K ile yazım ve imla kurallarına uygunluk, haber kaynaklarının doğru ve çeşitli biçimde kullanımı noktasında sistemsel düzeltme ve denetim mekanizmalarından geçmesi gerektiği görülmüştür. Uzman görüşlerini de içeren saha verileri ile desteklenmesi gereken bu içerikler bu sayede yerelleştirilmiş haber metinlerinin üretimini de sağlayabilecektir. Bu doğrultuda yapay zekâ kullanımının yaygınlaştığı günümüzde medya çalışanlarının bu konuda eğitilmesi gerekliliği gün yüzüne çıkmakta bu uygulamaların sunduğu katkılar ve taşıdığı riskler konusunda detaylı şekilde bilgilendirilmeleri ondan üst düzeyde yararlanılabilmesi için önemli görülmektedir. Bununla birlikte yapay zekâ uygulamalarının bu hususlar doğrultusunda yeni veri setleri ile geliştirilmesi gerektiği de görülmektedir. Teknoloji ve gazetecilik arasındaki ilişkinin doğru kurgulanması gerektiği de bu araştırma ile yeniden göze çarpan hususlar arasındadır. Yapay zekânın insan gazetecilerin yüklerini hafifletme kapasitesine sahip olduğu görülse de mesleğin özellikle de araştırmacı gazetecilik gibi detaylı performans beklenen alanlarında toplumsal kaynaklardan yararlanan insan gazetecilerle sürdürülebileceği görülmüştür.

Ulaştığı bulgulara karşın iki uygulamanın belirli üç konudaki haber üretimine odaklanan bu araştırmanın sınırlılıklarından yola çıkılarak sonraki araştırmalar için sunulabilecek öneriler bulunmaktadır. Gelecekte yapılması planlanan araştırmaların kullanıcı deneyimlerine odaklanarak, okuyucunun bu uygulamalara olan güvenlerini sorgulamaları yapay zekâ modellerinin haber üretimi noktasında nasıl algılandığını ortaya koyabilecektir. Bu modellerin haber üretim sürecinde yararlandıkları internet sitelerine karşı sorumlulukları ve atıf alan internet sitelerinin bu süreçten ne gibi kayıplar veya kazanımlar elde ettiği de kaynak kullanımı sürecinin detaylarının anlaşılmasına katkı sunabilecektir. Bununla birlikte diğer öne çıkan yapay zekâ modelleri arasında yer alan Gemini ve Grok'un da karşılaştırmalı analizleri her bir yapay zekâ modelinin haber üretimindeki temel eğilimlerinin anlaşılmasını sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, S. G. (2025). Yapay zekâ ve gazetecilik etkileşiminde prompt mühendisliği: ChatGPT ile keşifsel bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 13(1), 611–644.
- Akyüzlü, B. (2024). Eleştirel söylem perspektifinden dijital medyada kadın cinayet haberlerinin incelenmesi: DHA Örneği. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 23-57.
- Albuhairy, M. M. ve Algaraady, J. (2025). DeepSeek vs. ChatGPT: Comparative Efficacy in Reasoning for Adults' Second Language Acquisition Analysis. *Humanities and Educational Sciences Journal*, (44), 864–883. <https://doi.org/10.55074/hesj.vi44.1313>.
- Amponsah, P. N. ve Atianashie, A. M. (2024). Navigating the new frontier: A comprehensive review of AI in journalism. *Advances in Journalism and Communication*, 12(1), 1-17.
- Ay, A. (2022). Yapay zekâ haberciliği ve gazetecilik tartışmalarına dair bir değerlendirme. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(4), 913–926.
- Baydemir, R. (2025). Artificial intelligence wars in global technology: ChatGPT vs. DeepSeek. <https://www.researchgate.net/publication/390174698> (Erişim Tarihi: 15.04.2025).
- Bilecen, N. S. ve Bayraktutan, G. (2018). İnternet çağında gazetecilik için tartışmalı bir kavram: “Yavaşlık”. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (29. Özel Sayı), 341–354.
- Böyük, M. (2024). Dijital çağda haber: İnsan ve yapay zeka üretimi haber içeriklerinin karşılaştırmalı analizi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (46-Yapay Zekâ ve İletişim), 44–72.
- Breazu, P. ve Katsos, N. (2024). ChatGPT-4 as a journalist: Whose perspectives is it reproducing? *Discourse & Society*, 35(6), 687–707.
- Coşkun, F. ve Gülleroğlu, H. D. (2021). Yapay zekânın tarih içindeki gelişimi ve eğitimde kullanılması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(3), 947-966.
- Cheng, S. (2025). When Journalism meets AI: Risk or opportunity?. *Digital Government: Research and Practice*, 6(1), 1-12.
- Chowdhury, M., Haque, A. ve Ahmed, I. (2025). DeepSeek vs. ChatGPT: A comparative analysis of performance, efficiency, and ethical AI considerations. https://d197for5662m48.cloudfront.net/documents/publicationstatus/244971/preprint_pdf/ea8e22198b2b37e5c35cc2d810fc5171.pdf (Erişim Tarihi: 15.04.2025).
- Çavuş, S. ve Ede, N. (2021). Tık odaklı habercilik: Türk internet haber medyası üzerine bir içerik analizi. *Selçuk İletişim*, 14(1), 23–54.
- Çelebi, G. Ö. (2024). Robotlar çağında gazetecilik. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 10(2), 138-152.
- Çığ, Ü. ve Çığ, E. Ç. (2011). Haber endüstrisi ve gazetecilik etiği. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(8), 25–60.
- Çiğdem, S. ve Erdoğan, E. (2020). Türkiye’de freelance gazetecilerin çalışma koşulları. *Sosyoekonomi*, 28(46), 243–269.
- Dandage, R. V. (2025). “A Comparative Analysis of ChatGPT and DeepSeek: Capabilities, Applications, and Future Directions ChatGPT & DeepSeek.” *International Journal of Innovative Science and Research Technology (IJISRT)*, 10(2), 207-211, <https://doi.org/10.5281/zenodo.14899162>. Volume. 10 Issue.2, February-2025
- de Carvalho Souza, M. E., & Weigang, L. (2025). Grok, Gemini, ChatGPT and DeepSeek: Comparison and applications in conversational artificial intelligence. *Inteligencia Artificial*, 2(1).
- Erdem, B. K. (2021). Yapay zekanın medya ve yayıncılık alanına etkisi. *TRT Akademi*, 6(13), 896–903.
- Farley, E., Grady, F., Miller, D. S., O'Connor, R., Schneider, H., Çiviler, M., ve Konstantinopolis, C. (2014). SPJ code of ethics. <https://repo.library.stonybrook.edu/xmlui/bitstream/handle/11401/9251/spjethicscode.pdf>
- Fırat, M. (2025). DeepSeek vakası: Yapay zeka savaşlarında stratejik kontrol noktası. <https://storage.prod.researchhub.com/uploads/papers/users/51660/df012a2f-30b0-41d2-a068-ad539edf2493/DeepSeekR1.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2025)
- Gazaz, D. C. ve Ayvaz, S. (2024). Türkiye’de ChatGPT algısı: Bert modeli ile duygu analizi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(52), 487-506.
- Gökbel, H. (2024). Yapay Zekanın Gazetecilik Pratiklerindeki Yeri. *TAM Akademi Dergisi*, 3(2), 135-163.
- Gül, K. (2024). Yapay Zeka Teknolojilerinin Gazetecilik Alanında Kullanımı: Avantajlar ve Dezavantajları. *İletişim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 306-331.
- Islam, C. M., Chacko, S. J., Horne, P. ve Liu, X. (2025).

- DeepSeek on a Trip: Inducing Targeted Visual Hallucinations via Representation Vulnerabilities. *arXiv preprint arXiv:2502.07905*.
- Keskin, E. K. (2023). Yapay zekâ sohbet robotu ChatGPT ve Türkiye internet gündeminde oluşturduğu temalar. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 7(2), 114–131.
- Kırık, A. M. ve Özkoçak, V. (2023). Medya ve İletişim Bağlamında Yapay Zekâ Tarihi ve Teknolojisi: ChatGPT ve deepfake ile gelen dijital dönüşüm. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (58), 73-99.
- Kırık, A. M., Göksu, O. ve Yegen, C. (2024). Yapay zekâ ve gazetecilik: Türk medyasında ChatGPT kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (68), 90-109.
- Kotsis, K. T. (2025). ChatGPT and DeepSeek evaluate one another for science education. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 3(1).
- Latar, N. L. (2018). Are AI's limitations creating new opportunities for human journalists? In N. L. Latar (Ed.), *Robot journalism: Can human journalism survive?* (pp. 11–28).
- Madupati, B., Jonnalagadda, A. K., ve Madupathi, S. (2025). A Technical Comparison of ChatGPT and DeepSeek: Architecture, Efficiency, and Performance. *International Journal of Global Innovations and Solutions (IJGIS)*. <https://doi.org/10.21428/e90189c8.65f53287>.
- Maleki, N., Padmanabhan, B. ve Dutta, K. (2024, June). AI hallucinations: a misnomer worth clarifying. In 2024 IEEE conference on artificial intelligence (CAI) (ss. 133-138). IEEE.
- Mohammed, A. A., Mudhsh, B. A., Bin-Hady, W. R. A. ve Al-Tamimi, A. S. (2025). DeepSeek and Grok in the spotlight after ChatGPT in English education: A review study. *Journal of English Studies in Arabia Felix*, 4(1), 13–22.
- Oğuz, C. (2024). Türkiye’de kadın cinayetlerinin medyada temsili: “Farkındalık” mı, “rol modeli” oluşturma riski mi?. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 58-85.
- Özsalih, A. (2023). Yapay zekâ yoluyla oluşturulan sahte haberlerin medya gündemini belirlemesi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 13(3), 533–550.
- Öztürk, Ş. (2017). Türkiye’de gazetecilerin çalışma sorunları. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 89–111.
- Popenici, S. A. ve Kerr, S. (2017). Exploring the impact of artificial intelligence on teaching and learning in higher education. *Research and practice in technology enhanced learning*, 12(1), 22.
- Shi, Y. ve Sun, L. (2024). How generative AI is transforming journalism: development, application and ethics. *Journalism and Media*, 5(2), 582-594.
- Singh, S., Bansal, S., Saddik, A. E. ve Saini, M. (2025). From ChatGPT to DeepSeek AI: A comprehensive analysis of evolution, deviation, and future implications in AI-language models. *arXiv preprint arXiv:2504.03219*.
- Simon, F. (2024). Artificial intelligence in the news: how AI retools, rationalizes, and reshapes journalism and the public arena. *Tow Center for Digital Journalism, Columbia University*.
- Stray, J. (2021). Making artificial intelligence work for investigative journalism. In *Algorithms, automation, and news* (ss. 97–118).
- Şayir, O. (2022). İnternet haberciliğinde yapay zeka gazeteciliğinin eşik bekçiliği açısından incelenmesi. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 117–134.
- Şen, R. (2024). Gaziantep yerel medyasında çalışan gazetecilerin prekaryalaşma deneyimleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 841-864. <https://doi.org/10.21547/jss.1433154>.
- Şengül, B. ve Murat, G. (2024). Küresel iklim krizinin sosyal boyutu ve sosyal politika önlemleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 15(41), 342-358.
- Şentöregil, M. (2024). Habercilikte yeni bir dönüm noktası: Robot gazetecilik. Y. Bayram (Ed.), *Temel gazetecilik: Kavramlar, teknikler, yenilikler* içinde (s. 497-508). Akademisyen Yayınevi.
- Tokgöz, O. (2010). *Temel gazetecilik*. İmge Kitabevi.
- Türkmen, B. ve Koçlu, S. (2024). Yapay zeka destekli haber metni üretimi ve çevirilerinin karşılaştırmalı bir analizi: ChatGPT-4o örneği. *IU Journal of Translation Studies*, (21), 212–229.
- Uzunoğlu, S. (2018). Gazeteci emeğinin dönüşümü ve güvencesizleşme: Türkiyeli dijital haber odalarının serbest muhabirleri üzerine bir çalışma. *Moment Dergi*, 5(2), 195–218.
- Ünal, A. ve Kılınç, İ. (2024). Üretken yapay zekâların iş dünyası üzerine etkilerine ilişkin erken dönem bir değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(90), 776-797.
- Yaşa, H. (2024). Sosyal medya gazeteciliği. Y. Bayram (Ed.), *Temel gazetecilik: Kavramlar, teknikler ve yenilikler* içinde

(s.509-535). Akademisyen Yayınevi.

Yemişçioğlu, Ş. ve Cahantimur, A. (2024). İklim değişikliğinin yol açtığı iklim göçleri: Ulusal ve uluslararası literatür karşılaştırması. *İdealkent*, 16(43), 276-302.

Yengin, D. ve Çakar, Y. (2024). Gazeteciliğin geleceği: Yapay zeka destekli haber üretimi ve prompt kullanımı. D. Yengin ve T. Bayrak (Ed.), *Yeni medya çalışmaları ve yapay zeka–I içinde* (s. 163-198). Akademisyen Yayınevi.

Yıldızgörü, M. R. (2023). Yapay zekâ teknoloji'leri'nin gazeteci'lik alanında kullanımına yönelik sorunlar ve riskler. *Türkiye Medya Akademisi Dergisi*, 3(6), 5

Yücebaş, S. (2021). Yerel basında kadın gazeteciler: Gaziantep örneği. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 9(20), 85–116.